

**Notitie Reikwijdte en
Detailniveau**
OER Omgevingsvisie Almere

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0486106.100
definitief
27 oktober 2023

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

OER Omgevingsvisie Almere

projectnummer 0486106.100

definitief

27 oktober 2023

Auteurs

H. Lindeboom

S. Baars

Opdrachtgever

Gemeente Almere

Postbus 200

1300 AE ALMERE

Gecontroleerd

J. Verhoeven

datum

27 oktober 2023

beschrijving

definitief

vrijgave

J. Verhoeven

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	De nieuwe omgevingsvisie Almere 2050	5
1.3	Een OER bij de omgevingsvisie Almere 2050	5
1.4	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau	6
1.5	M.e.r.-procedure en planproces: wisselwerking met omgevingsvisie	7
1.6	Participatie omgevingsvisie	9
1.7	Leeswijzer	10
2.	Kenschets van de gemeente	11
2.1	De gemeente Almere	11
1.1	Oostvaardersplassen	14
2.2	Stadsdelen	15
3.	Vertrekpunten van de omgevingsvisie	18
3.1	Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst	18
3.2	Nationaal beleid	20
3.3	Provinciaal beleid	21
3.4	Regionaal beleid	21
3.5	Gemeentelijk beleid	24
4.	Onderzoeksaanpak en te onderzoeken alternatieven	28
4.1	Aanpak op hoofdlijnen	28
4.2	Beoordelingskader	31
4.3	Reikwijdte van het OER	33
4.4	Detailniveau van het OER	33
4.5	Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen	33
5.	Voorzet te onderzoeken alternatieven	35
5.1	De 'stad die er al is'	36
5.2	Almere Centrum	38
5.3	Almere Oosterwold	40
5.4	Almere Pampus	41
5.5	Almere Haven	43

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Almere gaat een nieuwe omgevingsvisie opstellen: Omgevingsvisie Almere 2050. De omgevingsvisie is één van de kerninstrumenten binnen de Omgevingswet. In de visie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast.

Het huidige ruimtelijke kader is vastgelegd in de Omgevingsvisie Almere uit 2017. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet heeft de gemeenteraad deze visie in 2017 vastgesteld. Dit is nog een structuurvisie op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Die visie voldoet niet op alle punten aan de eisen van de Omgevingswet: het besteedt weinig aandacht aan de maatschappelijke opgaven voor de stad en geeft te weinig kader voor de doorontwikkeling van de 'stad die er al is'. Ook is er nog te weinig aandacht voor de uitdagingen waar de klimaatontwikkeling ons voor stelt, zoals energietransitie en klimaatadaptatie. Vandaar dat gemeente Almere in 2024 een nieuwe omgevingsvisie wil vaststellen die recht doet aan zowel de ruimtelijke als maatschappelijke opgaven voor de stad en voldoet aan de eisen van de Omgevingswet.

Figuur 1.1 Gemeente Almere

Het huidige ruimtelijke kader is vastgelegd in de Omgevingsvisie Almere uit 2017. Meerdere ruimtelijke uitgangspunten uit deze visie zijn nog actueel. Een nieuw ruimtelijke kader naast deze visie is het Perspectief Oostflank Metropoolregio Amsterdam (MRA): klaar voor de toekomst uit 2020. Daarnaast heeft de raad in 2021 ingestemd met het Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst. In dit toekomstperspectief wordt richting gegeven aan de ontwikkeling van Almere naar 2050. Bij vaststelling van Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst heeft de raad het college de opdracht gegeven om dit perspectief als basis te gebruiken voor de nieuwe Omgevingsvisie Almere 2050.

Hoe de omgevingsvisie verder wordt uitgewerkt is beschreven in de Startnotitie Omgevingsvisie, die de raad in 2023 heeft vastgesteld. In de Startnotitie zijn bovenstaande punten opgenomen, maar ook de planning van het opstellen van de omgevingsvisie en de wijze waarop de participatie wordt vorm gegeven.

Omdat de nieuwe omgevingsvisie kaders stelt aan toekomstige ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor het milieu, doorloopt de gemeente de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.). In de Startnotitie is aangegeven om de maatschappelijk opgaven een grote rol te geven in het opstellen van de omgevingsvisie. Vanwege dit integrale karakter van de omgevingsvisie, is gekozen voor een breder dan gebruikelijke effectrapportage: een *omgevingseffectrapport (OER)* in plaats van een milieueffectrapport (MER). Een OER zorgt voor een integrale afweging van uiteenlopende onderwerpen die relevant zijn voor de leefomgeving.

De eerste formele stap in deze procedure is deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In deze notitie wordt de onderzoeksaanpak beschreven om het belang van de fysieke leefomgeving mee te wegen bij het opstellen van de omgevingsvisie.

1.2 De nieuwe omgevingsvisie Almere 2050

Wat is een omgevingsvisie?

De omgevingsvisie op grond van de Omgevingswet is de opvolger van de structuurvisie uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het belangrijkste verschil is het integrale karakter van de omgevingsvisie. Een omgevingsvisie gaat in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur, cultureel erfgoed en sociaal maatschappelijke opgaven als bestaanszekerheid, veiligheid, onderwijs en sociale veerkracht.

In de omgevingsvisie kunnen burgers, ondernemers en partners van de gemeente lezen hoe het gemeentebestuur de stad verder wil ontwikkelen. De omgevingsvisie moet een goed kader bieden voor de opgaven en ambities voor de leefomgeving voor de lange termijn. Immers, een omgevingsvisie is zelfbindend. De omgevingsvisie is tevens een uitnodiging aan burgers om initiatieven te plooien.

Omgevingsvisie Almere 2050

In de Omgevingsvisie Almere 2050 worden de opgaven en ambities voor de leefomgeving voor de komende 25-30 jaar vastgelegd. Gemeente Almere schrijft de omgevingsvisie nadrukkelijk vanuit de maatschappelijke opgaven van de stad. Die maatschappelijke opgaven worden grotendeels geformuleerd op basis van de uitkomsten van het nog te publiceren onderzoek naar de *Sociale staat van de stad*.

1.3 Een OER bij de omgevingsvisie Almere 2050

Waarom een m.e.r.-procedure?

In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat kaderstellende plannen voor (mogelijk) m.e.r.-plichtige activiteiten de procedure van de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen moet worden. Het doel van de m.e.r. is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming mee te nemen. De omgevingsvisie is kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, zoals stedelijke ontwikkelingsprojecten. Er is daarom sprake van een plan-m.e.r.-plicht voor de omgevingsvisie. Daarnaast kan op voorhand niet worden uitgesloten dat de ontwikkelingen binnen de omgevingsvisie (bijvoorbeeld door stikstofdepositie of recreatiedruk) niet tot significante gevolgen leiden voor Natura 2000-gebieden. Hierdoor is een passende beoordeling nodig. Daarom is ook sprake van een plan-m.e.r.-plicht voor de omgevingsvisie.

Wat is een omgevingseffectrapport (OER)?

Een milieueffectrapport brengt de milieugevolgen van een plan of project zorgvuldig in beeld, in dit geval van de omgevingsvisie Almere 2050. Zoals eerder beschreven, streeft de gemeente naar een omgevingseffectrapport (OER) in plaats van een milieueffectrapport (MER) vanwege het integrale karakter van de omgevingsvisie en de nadruk op de maatschappelijke opgaven. Het gaat dus niet alleen om onderzoek naar de traditionele milieueffecten (verkeer, geluid, water, natuur, landschap, etc.), maar ook onderzoek naar effecten op thema's als leefbaarheid, inclusiviteit, werkgelegenheid, gezonde leefstijl en circulariteit.

Doel OER Omgevingsvisie Almere 2050

Het OER is een belangrijk ondersteunend product om keuzes in de omgevingsvisie te kunnen maken. Het OER draagt bij aan een beter besluitvormingsproces van de omgevingsvisie door urgente thema's te agenderen, alternatievenafweging inzichtelijk te maken en keuzes te onderbouwen.

Het doel met het OER bij de Omgevingsvisie Almere 2050 is om, voorafgaand aan de besluitvorming, alle relevante beslisinformatie breed en integraal in beeld te brengen en dit mee te laten wegen bij de te maken keuzes in de visie. Het OER laat met een integrale afweging zien of er voor alle ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen in Almere tot 2050 voldoende ruimte is en welke effecten de te maken keuzes hebben op de leefomgeving. Keuzes spelen stadsbreed, alsmede in de ontwikkelgebieden de 'stad die er al is', Centrum, Oosterwold, Pampus en Haven. Met alternatieven (de mogelijke 'manieren' waarop het voornemen kan worden gerealiseerd) worden in het OER de effecten in beeld gebracht, waarbij wordt ingezoomd op de ontwikkelgebied en de 'stad die er al is'. Ook geeft het OER inzicht in strijdigheid, danwel meekoppelkansen tussen ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen.

OER tevens koppelen aan Omgevingsprogramma Haven

Eén van de opgaven is om de wijken in de Binnenring van Almere Haven (gelegen aan de zuidkant van de gemeente) te vernieuwen, deels door het ouder worden van de openbare ruimte en het vastgoed, deels doordat de samenleving veranderd is en dat om aanpassingen vraagt. Voor deze beoogde ontwikkeling stelt de gemeente een Omgevingsprogramma Haven op. Dit OER zal o.a. specifiek voor de opgaven in Almere Haven alternatieven afwegen. Het OER wordt dan ook gekoppeld aan het Omgevingsprogramma Haven.

1.4 De Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De start van de m.e.r.-procedure wordt bekend gemaakt met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Met deze NRD maakt de gemeente bekend dat zij de m.e.r.-procedure doorloopt. De NRD beschrijft op hoofdlijnen wat er in het OER wordt onderzocht (reikwijdte) en op welke wijze dit onderzoek uitgevoerd wordt (detailniveau).

Reikwijdte

De reikwijdte van het OER kan gezien worden als de afbakening van het onderzoek. Welke thema's/onderwerpen worden meegenomen in het OER? Het OER sluit hierbij aan bij de omgevingsvisie. De thema's die in de omgevingsvisie opgenomen worden, krijgen ook een plaats in het OER.

Detailniveau

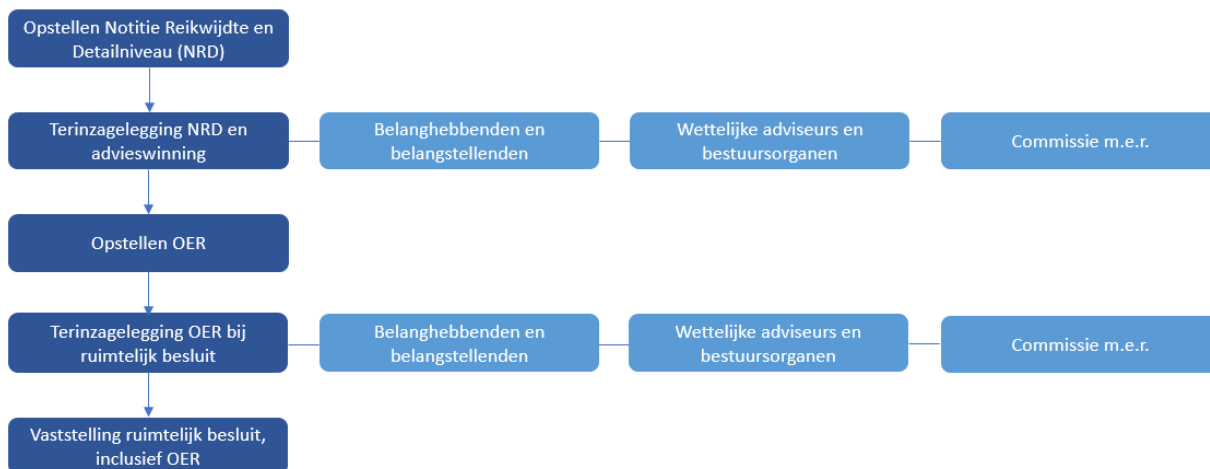
Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt. Ook hiervoor geldt dat het OER aansluit bij het detailniveau van de omgevingsvisie.

In hoofdstuk 4 komt de onderzoeksmethodiek met de reikwijdte en het detailniveau van het OER nader aan de orde.

1.5 M.e.r.-procedure en planproces: wisselwerking met omgevingsvisie

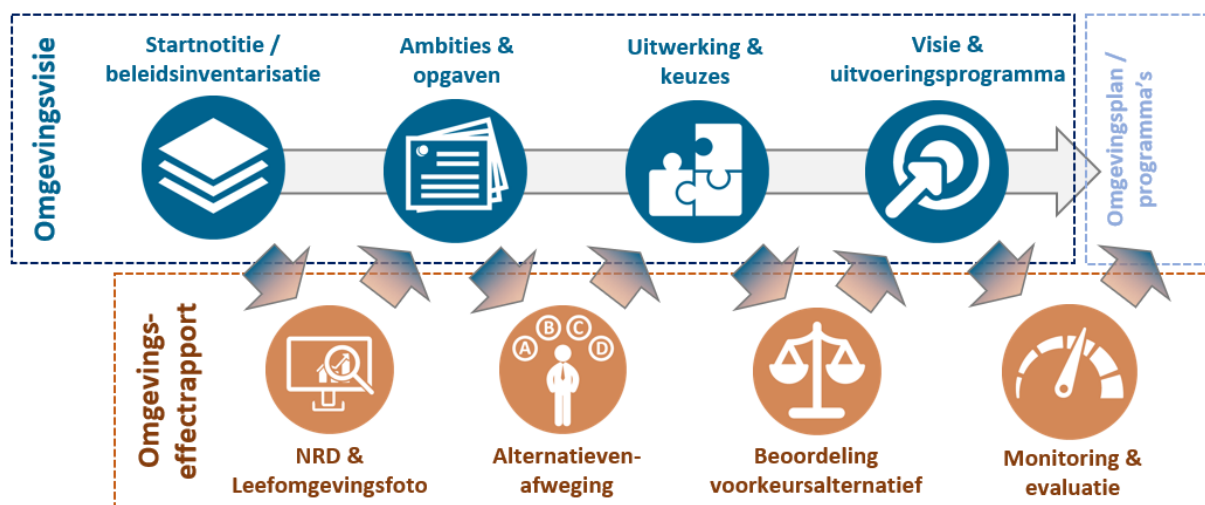
Wisselwerking OER en omgevingsvisie

De m.e.r.-procedure bij de Omgevingsvisie Almere 2050 kent de volgende formele procedurestappen:

Figuur 1.2 Procedurestappen OER Omgevingsvisie Almere 2050

Niet alleen in de formele m.e.r.-procedure, maar juist ook in het planproces, is er veel ruimte gemaakt voor een goede wisselwerking tussen het OER en de omgevingsvisie. In Figuur 1.3 is deze wisselwerking tussen de omgevingsvisie en het OER in het planproces schematisch weergegeven.

Figuur 1.3 Schematische weergaven van interactie tussen omgevingsvisie en OER

Procedure- en processtappen OER en Omgevingsvisie Almere 2050

Het opstellen van de omgevingsvisie Almere 2050 is ingedeeld in vier planfasen, zie onderstaand tekstkader. Het opstellen van de NRD en het OER kent vergelijkbare planfasen. Onder het tekstkader is nader toegelicht hoe de wisselwerking tussen het OER en de omgevingsvisie Almere 2050 concreet in zijn werk gaat per planfase en procedurestap.

Opstellen en uitvoeren omgevingsvisie Almere 2050

De planning van het op stellen van de omgevingsvisie onderscheidt vier fasen. De vier fasen zijn onderstaand verweven met de stappen van het OER.

1. Fase 1 (tot eerste kwartaal 2023)

Deze fase bestaat uit het vaststellen van de inhoudelijke *uitgangspunten* voor de omgevingsvisie, het planvormingsproces en de participatie. Deze fase is inmiddels afgerond.

2. Fase 2 (eerste kwartaal 2023 – eerste kwartaal 2024)

In deze fase is de uitwerking van de inhoudelijke uitgangspunten in een ontwerp omgevingsvisie. In deze fase wordt de uitgangssituatie gevormd (staat van de stad), vindt de participatie plaats en wordt het onderzoek naar de effecten van de beleidsvoornemens uitgevoerd. Tijdens deze fase zal het *OER* worden opgesteld. Deze fase eindigt met een raadsbesluit over de ontwerp omgevingsvisie, mede gebaseerd op de participatie uitkomsten en het OER. Deze stukken worden ter inzage gelegd tijdens fase 3.

3. Fase 3 (tweede kwartaal – vierde kwartaal 2024)

Dit is de fase waarin *inspraak en besluitvorming* plaatsvindt. Deze fase eindigt met een verslag van de inspraakresultaten en een raadsbesluit ter vaststelling van de omgevingsvisie.

4. Fase 4 (vanaf 2025)

De laatste fase bevat de *uitvoering en monitoring* van de omgevingsvisie. Na vaststelling van de omgevingsvisie start het continue proces van het vertalen van die visie in acties voor de korte en middellange termijn. Ook begint dan het monitoren van de beleidsdoelen en eventueel de aanpassing op onderdelen daarvan. De omgevingsvisie staat niet vast voor de eeuwigheid. Het zal een helder beeld schetsen van de gewenste ontwikkelingsrichting, maar er kunnen zich omstandigheden voordoen die vragen om aanpassing van dat lange termijn beeld.

De gemeente wil continu monitoren, jaarlijks rapporteren bij de begrotingsbehandeling en een logisch evaluatiemoment koppelen aan elke 4-jaarlijkse raadsperiode. Ook wordt hier elke vier jaar een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de programmatische doelen worden uitgewerkt. Met het uitvoeringsprogramma Almere, stad met toekomst 2022-2024 is daarvoor al een basis gelegd. Deze fase heeft geen einddatum, maar er wordt gestreefd naar de werkwijze voor de continue omgevingsplanning uiterlijk eind 2025 in te voeren.

Terinzagelegging NRD en advieswinning

Als eerste stap van de m.e.r.-procedure is deze NRD opgesteld. Na vrijgave door het College van B&W wordt de NRD gepubliceerd en ter inzage gelegd voor een periode van zes weken. Gedurende deze periode kan iedereen die dat wil zijn reactie geven op de voorgenomen reikwijdte en detailniveau van het OER bij de omgevingsvisie Almere 2050. Ook wordt op basis van de NRD een advies gevraagd aan de overlegpartners van de gemeente, zoals buurgemeenten, de provincie Flevoland en het waterschap Zuiderzeeland. Tot slot wordt de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) gevraagd om een advies op de reikwijdte en het detailniveau van het OER te geven.

De reacties en adviezen worden voorzien van een beantwoording en gebruikt bij het opstellen van het OER.

Opstellen OER (fase 2 van de omgevingsvisie)

Opstellen leefomgevingsfoto

Deze NRD en de te ontwikkelen leefomgevingsfoto met daarin de huidige staat van de fysieke leefomgeving van allerlei indicatoren (van verkeer, geluid, luchtkwaliteit tot klimaat, gezondheid, inclusiviteit, etc., zie paragraaf 4.2) vormen de basis voor het OER.

Vertalen opgaven in alternatieven en alternatievenafweging

Vervolgens wordt de benodigde beslisinformatie voor de omgevingsvisie verzameld. Het Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst (zie paragraaf 3.1) vormt de basis voor de omgevingsvisie. We vertalen de ambities en opgaven tot alternatieven. We beoordelen met behulp van de alternatieven vervolgens de impact op de fysieke leefomgeving in vergelijking met de huidige staat van de leefomgeving (leefomgevingsfoto).

Participatie met behulp van alternatievenafweging

Met deze stappen is er al veel informatie beschikbaar over de impact van de alternatieven op de leefomgeving. Gedurende de participatie rondom de omgevingsvisie kan deze informatie dan ook gebruikt worden om het gesprek met de stad (middels de debatreeks, groepsgesprekken, Almere beraad, etc., zie paragraaf 1.5) te voeren. De resultaten van de alternatievenafwegingen en participatie gezamenlijk worden vervolgens gehanteerd om verdieping in de opgaven aan te brengen en te bepalen welke opgaven de gemeente uiteindelijk opneemt in de omgevingsvisie.

Uitwerking en beoordeling voorkeursalternatief

Deze uitgewerkte opgaven vormen samen een voorkeursalternatief voor de visie, dat in het OER wordt beoordeeld. Vanuit het OER wordt geadviseerd over de samenhang tussen thema's en binnen gebieden, kansen en risico's voor de leefomgeving en de leemten in kennis en onzekerheden die vragen om monitoring. Deze informatie kan vervolgens worden betrokken bij het afronden van de ontwerp omgevingsvisie.

Terinzagelegging en vaststelling ontwerp omgevingsvisie met OER (fase 3 van de omgevingsvisie)

Terinzagelegging

De ontwerp omgevingsvisie en het OER worden vervolgens gezamenlijk ter inzage gelegd. Eenieder heeft dan de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op deze stukken. De in het kader van de NRD benaderde en betrokken partijen worden gevraagd om een reactie en in deze fase geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) een toetsingsadvies over het OER.

Afronden en vaststelling omgevingsvisie en OER

De resultaten van de terinzagelegging worden door het bevoegd gezag bij de afronding van de omgevingsvisie betrokken. Eventueel wordt naar aanleiding van zienswijzen en/of het advies van de Commissie m.e.r. het OER aangevuld. Daarna volgt de formele vaststelling door de raad. De omgevingsvisie gaat gepaard met een uitvoeringsprogramma waarin de programmatische doelen worden uitgewerkt. Ook het uitvoeringsprogramma wordt door de raad vastgesteld.

Monitoring (fase 4 van de omgevingsvisie)

Hierna volgt de monitoring van de uitvoering van de omgevingsvisie, waarbij de gemeente jaarlijks rapporteert bij de begrotingsbehandeling en een evaluatiemoment koppelt aan elke 4-jaarlijkse raadsperiode. Dit kan dan leiden tot actualisering van het uitvoeringsprogramma, eventueel tot een bijstelling van de omgevingsvisie. Naast de monitoring van de omgevingsvisie komen in deze monitoring ook ontwikkelingen, zoals de realisatie van de IJmeerverbinding, de voortgang van transities (energie, mobiliteit, klimaat, etc.) en andere zaken in de omgeving aan de orde.

1.6 Participatie omgevingsvisie

Belangrijk element voor de omgevingsvisie is participatie. In de Startnotitie Omgevingsvisie heeft de gemeente een participatieplan opgesteld waarbij inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen uit de gemeente mogelijkheid krijgen om betrokken te raken bij het opstellen van de omgevingsvisie. In het Omgevingsbesluit bij de Omgevingswet is een kennisgevingsplicht en motiveringsplicht opgenomen over vroegtijdige publiekparticipatie bij het opstellen van een omgevingsvisie. Voor elk participatiemoment geldt de participatietreden consulteren/raadplegen. Dit betekent dat inwoners en belanghebbenden worden uitgenodigd om mee te denken, te overleggen en te adviseren. In de Startnotitie Omgevingsvisie is aangegeven dat dit wordt gedaan middels vier manieren:

- 1. Debatreeks.** In een debatreeks worden aan de hand van tien thema's informatie gevalideerd en verdiept. Dit zijn de thema's:
 - Wonen in Almere

- Werken en ondernemen in Almere
- Uitgaan, sporten en recreëren in Almere
- Bestaanszekerheid in Almere
- Opgroeien en leren in Almere
- Ouder worden in Almere
- Een energieneutraal en klimaatbestendig Almere
- Water, groen en ecologie in Almere
- Reizen met OV, fiets en auto
- Leefbare en vitale wijken

2. Groepsgesprekken met maatschappelijke partners:

- De maatschappelijke partners van de gemeente worden vaak eerder dan de gemeente zelf geconfronteerd met de gevolgen van nieuwe ontwikkelingen voor de Almeerders. Vanwege deze belangrijke signaalfunctie en vanwege hun professionele kennis en kunde, gaat de gemeente het gesprek met deze partners aan over de geschetste hoofdlijnen van de omgevingsvisie.

3. Gebiedsgerichte participatie

- In specifieke delen van de stad, vooral gebieden waar de komende jaren belangrijke ontwikkelingen naar verwachting zullen plaatsvinden, gaat de gemeente vanuit de gebiedsprojecten (stedelijke vernieuwing Almere Haven en Buiten, ontwikkeling Almere Centrum, Oosterwold etc.) in gesprek met inwoners. Vanuit de Omgevingsvisie wordt 'meegeluisterd' bij deze gesprekken. In enkele gevallen zal het team van de Omgevingsvisie – in samenwerking met de betreffende projectorganisaties – een gezamenlijke bijeenkomst organiseren.

4. Almere beraad (burgerberaad)

- Een nadeel van traditionele participatiemethoden, zoals die hierboven zijn voorgesteld, is dat daarmee niet een dwarsdoorsnede van de samenleving wordt gehoord, maar vooral professionele belanghebbenden en de doorgaans meer mondige deelnemers aan dergelijke bijeenkomsten. Dat is waardevol en levert doorgaans veel bruikbare informatie op maar voor de Omgevingsvisie wil de gemeente ook inwoners bereiken die nog niet eerder hebben geparticipeerd en voor wie het deelnemen aan een debat een te hoge drempel is. Daarmee ontstaat een rijker beeld van de opvattingen in de samenleving. Een goed georganiseerd geloot burgerberaad, waarin deelnemers zich niet alleen hebben kunnen informeren maar ook met elkaar kunnen overleggen, kan ook andere geluiden aan het licht brengen.

1.7 Leeswijzer

Deze NRD is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 omvat een kenschets van de gemeente met de verschillende stadsdelen;
- In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de vertrekpunten van de omgevingsvisie Almere 2050, startend met de basis voor de omgevingsvisie: het Toekomstperspectief Almere. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een overzicht van de overige geldende kaders voor de omgevingsvisie: van nationaal, provinciaal en regionaal beleid tot het overige gemeentelijke beleid;
- In hoofdstuk 4 bevat een weergave van de onderzoeksmethodiek die wordt toegepast in het OER. In dit hoofdstuk komen onder andere de onderzoeksstappen, het beoordelingskader en de reikwijdte van het OER aan de orde;
- Hoofdstuk 5 sluit af met een voorzet voor de te onderzoeken alternatieven in het OER.

2. Kenschets van de gemeente

2.1 De gemeente Almere

Ontstaansgeschiedenis

Almere is een jonge stad met een dynamische groeigeschiedenis. Momenteel is het de tweede stad binnen de Metropoolregio Amsterdam (na Amsterdam) en één van de grote steden in Nederland met ruim 220.000 inwoners, mogelijk groeiend naar 350.000 inwoners in de toekomst.

Al in 6700 voor Christus zijn er sporen van bewoning gevonden in Almere. Daarom denken archeologen dat Almere één van de oudste gebieden van Nederland is waar reeds mensen woonden, waar zij leefden van de jacht en visvangst. De naam Almere (vroeger Aelmeer) bestaat al meer dan 1000 jaar en betekent “zeer groot meer”.

Figuur 2.1 Impressie Kevin Wilson – visweer (links), Drooggevallen polder 1967 (rechts)

De dynamische groei van Almere startte met de bouw van de Afsluitdijk tussen Friesland en Noord Holland in 1932. De Zuiderzee, die afgesloten werd, veranderde in het IJsselmeer. Vanaf de jaren zestig stuurde het Rijk op het huisvesten van de groeiende bevolking in de Randstad in groeikernen. Redenen waren het tegengaan van ongebreidelde suburbanisatie. Voor de Amsterdamse regio was één van die groeikernen Almere. In 1942 viel de eerste polder van de huidige provincie Flevoland droog, de Noordoostpolder. In 1967 is het land waar Almere nu ligt, Zuidelijk Flevoland, droog gevallen.

De eerste plannen voor Almere, zoals het Structuurplan uit 1978 (zie Figuur 2.2), laten zien hoe die stad van 250.000 mensen er volgens de grondleggers van Almere uit zou kunnen zien. In de decennia daarna is consistent uitvoering gegeven aan deze plannen. Almere Haven was het eerste stadsdeel dat werd gebouwd. De eerste woningen in Almere Haven zijn in 1976 opgeleverd. Almere kreeg een uniek stedelijk concept, een meerkernige opzet in een groenblauwe hoofdstructuur. Het is een kernkwaliteit van Almere. Dit concept voert terug tot de ideeën van de ‘Garden City’. Het credo van de was ‘een landgoed voor 250.000 mensen’, een plek in de drukke Noordelijke Randstad waar mensen met genoeg kunnen wonen, werken en leven. Na de eerste start in Almere Haven is begonnen met respectievelijk de ontwikkeling van Almere Stad, Almere Buiten, Almere Hout en Almere Poort.

In de Nota Ruimte gaf de rijksoverheid in 2004 aan dat Almere verder zou kunnen groeien dan de oorspronkelijk beoogde 250.000 inwoners. Vanaf dat moment is, in overleg tussen rijk, regio en gemeente Almere gewerkt aan nieuwe plannen voor de doorontwikkeling van Almere. Sinds de vaststelling van de concept-structuurvisie Almere 2.0 (in 2009) is het perspectief voor Almere een verdere doorgroei naar 350.000 inwoners.

Figuur 2.2 De meerkernige opzet van Almere in een groenblauwe hoofdstructuur (Structuurplan, 1978) (links), groei Almere in de afgelopen vijftig jaar (Meerjarenperspectief groenblauw, Almere stad als landgoed, 2020)

In de bestuursovereenkomst RRAAM en de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 zijn afspraken gemaakt over de realisatie van die verdere groei van de stad. De Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer uit 2013 beschrijft het toekomstperspectief voor Almere als “een westelijk georiënteerde stad met circa 60.000 nieuwe woningen ten opzichten van 2010 en een forse groei van het aantal arbeidsplaatsen. Het is hier prettig om te wonen, te werken en te recreëren. Almere is volwaardig onderdeel van het regionale mobiliteitsnetwerk van de noordvleugel. Een IJmeerverbinding met een hoogstedelijke ontwikkeling van Almere Pampus is hierbij de stip op de horizon”.

De doorontwikkeling van de stad vindt plaats binnen de context van de stad die er inmiddels is. De meest recente visie over de verdere ontwikkeling van de stad, Almere, stad met toekomst (2021), beschrijft hoe vanuit de Almeerse kwaliteiten wordt nagedacht over en gewerkt aan vervolgstappen die de stad nog beter, aangener en completer kunnen maken, zie verder paragraaf 3.1.

Geomorfologie en landschap

Zuidelijk Flevoland maakt geologisch gezien deel uit van het Zuiderzeebekken. Door de ligging van een wat meer gesloten kustlandschap en aanvoer van rivieren werd het landschap een veenmoeras, waarna het later volledig onder water verdween. Dit maakte uiteindelijk dat het zuidelijke gedeelte van Flevoland door middel van sedimentatie uit verschillende lagen ging bestaan. Onder de invloed van rivieren, meren en zee werd klei, zand en plantaardig materiaal afgezet, en ontstond een veenlaag. Zo ontstonden er vlaktes van zand en klei, maar door meren en rivieren ook geulen, oeverwallen en komafzettingen.

Door de verschillende getijden en het ontstaan van rivieren, zee en meren, zijn ook delen van het landschap weer afgebroken en elders opgebouwd. Dit maakt dat de bodem een divers palet aan lagen betreft. Zo bestond het neolithische landschap van Zuidelijk Flevoland uit hoge en droge zandgronden met gemengde loofbossen, oeverwallen die bij hoogwater overstromden, drassige moeraszones en open water.

Zicht op bodemlagen uit middensteentijd bij opgraving in Bedrijvenpark Stichtsekan (2023)

Bereikbaarheid

De gemeente Almere ligt in het zuidwestelijke gedeelte van Flevoland. Almere is verbonden met het vasteland door middel van twee brugverbindingen. De Hollandse Brug bestaat uit een autosnelweg (A6), spoorlijn (Flevolijn), busbaan en fietspad, en ligt tussen Noord-Holland en Flevoland, direct bij Almere. De autosnelweg A6 loopt vanaf knooppunt Muiderberg ten oosten van Amsterdam via Almere, Lelystad en Emmeloord door naar Friesland. De Flevolijn tak af van de spoorlijn Amsterdam – Hilversum en loopt via Almere naar Lelystad.

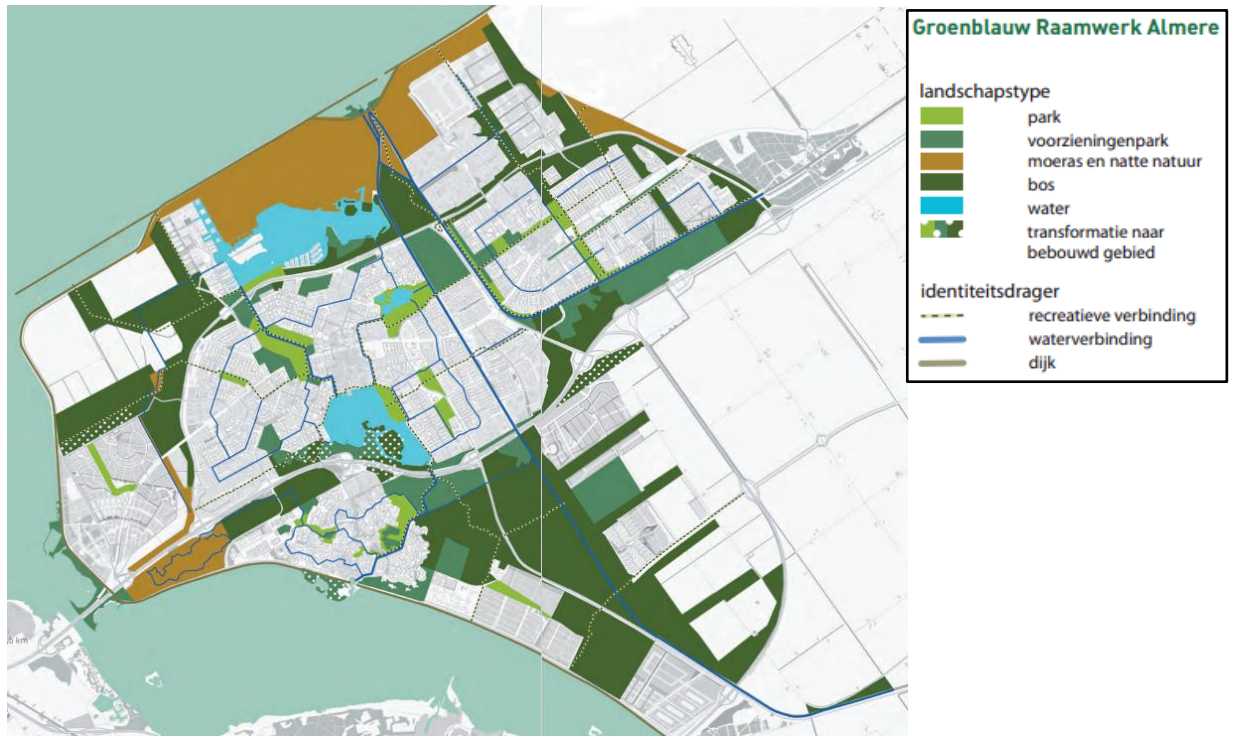

Figuur 2.3 Bereikbaarheid Almere per auto (zwarte lijnen) en trein (stippellijn)

In Almere zijn zes NS-stations: Almere Poort, Almere Muziekwijk, Almere Centrum, Almere Parkwijk, Almere Buiten en Almere Oostvaarders. Station Almere Centrum en Almere Buiten hebben de status van intercitystation, waarbij in Almere Buiten niet alle intercity's stoppen. Vanuit Almere zijn er rechtstreekse treinverbindingen met onder meer Amsterdam Centrum, Amsterdam Zuid, Schiphol, Leiden, Den Haag, Rotterdam, Utrecht, Lelystad, Zwolle, Groningen en Leeuwarden. Vanaf provincie Utrecht loopt de A27 via het westelijke gedeelte van Almere binnen, via de wijk Oosterwold. De A27 komt samen met de A6 bij knooppunt Almere. Daarnaast loopt de provinciale weg N701 als een ring om de gemeente heen, en waarbij de N702 de wijken in het binnenste gedeelte van de gemeente omringt. Regionale busverbindingen lopen via de Hollandse Brug naar Amsterdam Bijlmer en Amsterdam Amstel, via de Stichtse Brug naar Blaricum P+R en naar Zeewolde en Harderwijk.

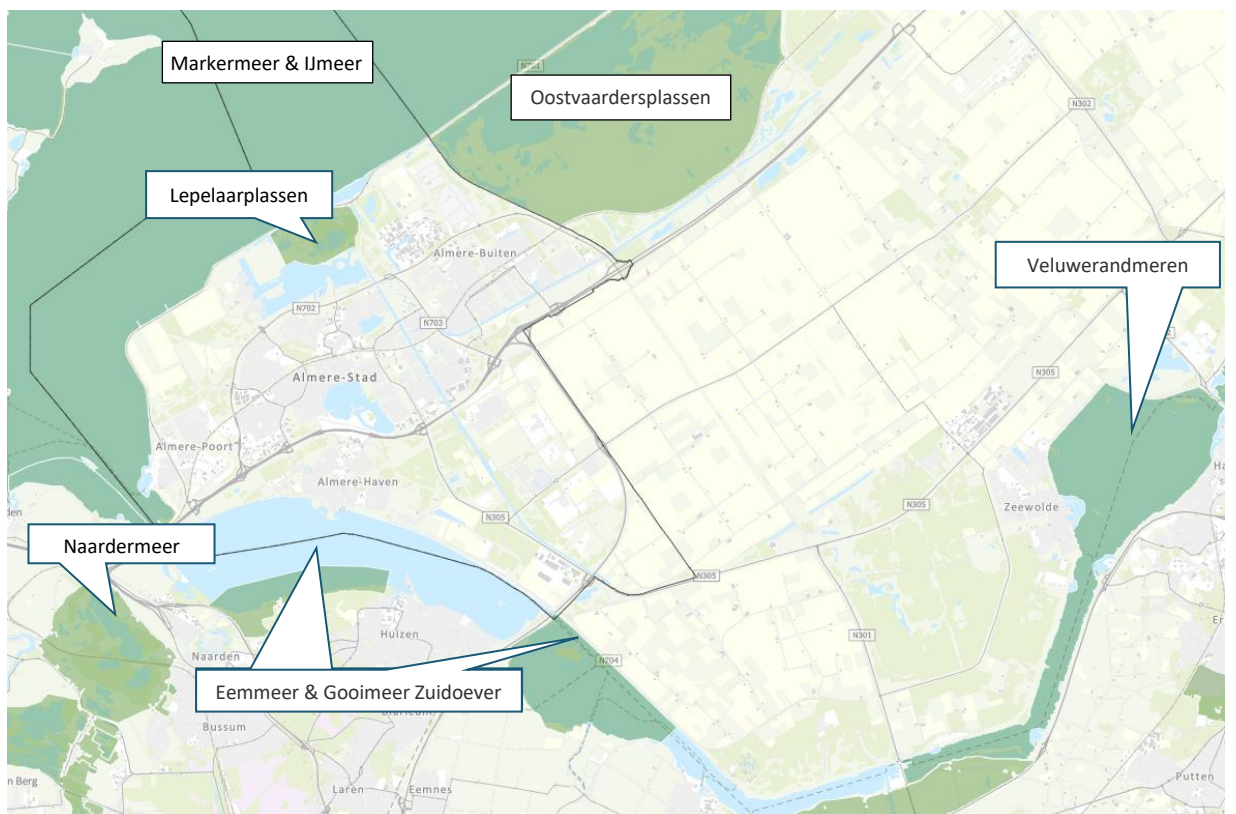
Groenblauwe structuur

Figuur 2.4 geeft op hoofdlijnen het groenblauwe raamwerk binnen Almere weer. Almere heeft een uitgebreid groen- en waternetwerk. Het is een kwaliteit die zeer wordt gewaardeerd door Almeerders.

Figuur 2.4 Groenblauwe raamwerk Almere (Nota Kleur aan Groen, 2013)

Binnen en nabij Almere ligt een aantal wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden, zie Figuur 2.5.

Figuur 2.5 Natura 2000-gebieden in en rondom Almere

2.2 Stadsdelen

Gemeente Almere kent in hoofdlijnen zes stadsdelen: Almere Buiten, Almere Hout, Almere Haven, Almere Poort, Almere Pampus en Almere Stad (zie Figuur 2.6).

Figuur 2.6 De stadsdelen van Almere

Almere Buiten

Almere Buiten ligt in het noordoosten van Almere. Almere Buiten is het één na grootste stadsdeel qua inwonertal met 57.000 inwoners in 2021. Het stadsdeel wordt gekenmerkt door een polderkarakter met sloten, tochten, vaarten en bos. Tussen Almere Stad en Almere Buiten loopt de Lage Vaart (een kanaal dat loopt tussen het Ketelmeer en Markermeer). De Oostvaardersplassen liggen achter het stadsdeel die het polderachtige en groene karakter van Almere Buiten versterkt. In totaal is het stadsdeel opgedeeld in dertien verschillende wijken en is het ruim opgezet. Er zijn veel voorzieningen beschikbaar, zoals een winkelcentrum en sportvoorzieningen, maar ook verschillende parken en tuinen.

Figuur 2.7 Almere Buiten: voorzieningspark Evenaar, als verbinder en beelddrager (links), Almere Hout: zelfbouw in Oosterwold (rechts)

Almere Hout

Almere Hout ligt in het oosten van Almere en is het meest landelijke stadsdeel van Almere. In 2021 woonden er 6.660 inwoners in stadsdeel Hout. Almere Hout is verdeeld in een aantal gebieden Nobelhorst, Vogelhorst en Oosterwold. De bouw van Nobelhorst begon in 2013 en is kleinschalig van opzet. Naast een mix van koop- en huurwoningen, is het mogelijk om een eigen kavel te kopen en een eigen huis te bouwen. De oostkant van Almere is meer landelijk van aard. Zo is Nobelhorst een dorp in een stad. Kenmerkend voor het dorps karakter van Nobelhorst zijn de buurtschappen. Als je een huis bouwt of koopt in Nobelhorst dan wordt je lid van een buurtschap, die in gemeenschappelijkheid voorzieningen maakt. Oosterwold is het Landschap van Initiatieven, waar sinds 2016 organische stedenbouw tot stand op basis van eigen initiatieven van de eindgebruikers om te wonen, werken en recreëren. Ook infrastructuur en de openbare ruimte op buurtniveau wordt ingericht door de eigenaren zelf. De voorzieningen komen op eenzelfde manier tot stand. Stadslandbouw is een groot goed in Oosterwold, ondersteunend aan de zelfvoorzienendheid, het agrarische karakter en het doorgaande groene landschap met lage bebouwingsdichtheid. Een groot deel van Oosterwold ligt in de gemeente Zeewolde. Oosterwold komt tot ontwikkeling door een samenwerking tussen het Rijksvastgoedbedrijf, Gemeente Almere, Gemeente Zeewolde, provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland.

Almere Haven

Almere Haven is het oudste stadsdeel van Almere, met een Havenkom en vele mogelijkheden voor watersporters. De eerste woningen zijn in 1976 opgeleverd. In totaal wonen er nu 23.530 inwoners in Haven. Het stadsdeel typeert zich als een 'bloemkoolwijk', door ruim opgezette autoluwe straten met vele hofjes, met in totaal 11 relatief kleine wijken in het binnenste gedeelte en grotere wijken aan de buitenkant. Daarnaast bieden de parken Waterlandsebos en Kromslootpark ruimte voor wandelaars en inwoners. Het middelpunt van het stadsdeel bevindt zich aan het Gooimeer, waarbij de havenkom ruimte biedt voor vele restaurants en recreanten. Vanaf de havenkom loopt de centrale winkelstraat van Almere Haven naar de Markt.

Figuur 2.8 Almere Haven: havenkom (links), Almere Poort: Almeerderstrand (rechts)

Almere Poort

Almere Poort ligt aan de A6, vlakbij Amsterdam en 't Gooi. Het is letterlijk de poort vanaf Amsterdam naar de provincie Flevoland. Het stadsdeel heeft in 2021 18.100 inwoners met in totaal vijf verschillende wijken. Duin is een unieke wijk met een duinlandschap en bijzondere hoogbouw. Er is ook veel bedrijvigheid, die aanwezig zijn op de bedrijventerreinen Hoge Kant en Lage Kant. Daarnaast zijn er verschillende scholen aanwezig. Ook zijn veel sportvoorzieningen aanwezig en kan er gerecreëerd worden aan de stranden Almeerderstrand en Zilverstrand. Ook hier ligt een jachthaven en zijn verschillende watersporten te beleven.

Almere Pampus

Almere Pampus ligt aan het IJ- en Markermeer in het uiterste westen van Almere. Het is een enorm gebied dat de komende jaren ruimte gaat bieden voor maximaal 35.000 woningen en een flink aantal banen. Hiermee wordt een substantiële bijdrage geleverd aan het oplossen van het woningtekort in Almere en de regio. Almere Pampus krijgt een eigen identiteit, maar moet zich ook verhouden tot dat wat er al is. Om dat te realiseren maken we plannen in de geest van Almere, maar wel met de kennis en context van nu.

Figuur 2.9 Almere Pampus (links), Almere Stad: Weerwater (rechts)

Almere Stad

Almere Stad is het stadsdeel dat in het midden van de andere stadsdelen ligt en daarmee ook het centrale gebied. Het huist ook de meeste inwoners, namelijk 109.400. De eerste woningen werden opgeleverd in 1980 en Almere Stad heeft in totaal veertien wijken. Het stadsdeel heeft drie stations, Almere Centrum, Parkwijk en Muziekwijk.

Het stadsdeel is relatief dicht opgezet en heeft ook veel hoogbouw. Het is het stedelijke centrum van Almere met veel winkels en horecagelegenheden. Een centrum is gebaseerd op een stedenbouwkundig plan van Rem Koolhaas. Bij het stadscentrum ligt het Weerwater. Een zandafgraving waarvan het zand is gebruikt voor ophoging van grote delen van de stad. Het is nu een aantrekkelijke recreatieplas voor inwoners. Een plek waarlangs in de komende decennia het centrum nog verder wordt uitgebouwd.

3. Vertrekpunten van de omgevingsvisie

De basis voor de nieuwe omgevingsvisie vormt het Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst uit 2022. Deze komt dan ook als eerste aan bod in dit hoofdstuk. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een overzicht van de overige vigerende beleidskaders vanuit het rijk, de provincie, de regio en de gemeente. In het OER wordt dit nader uiteengezet.

3.1 Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst

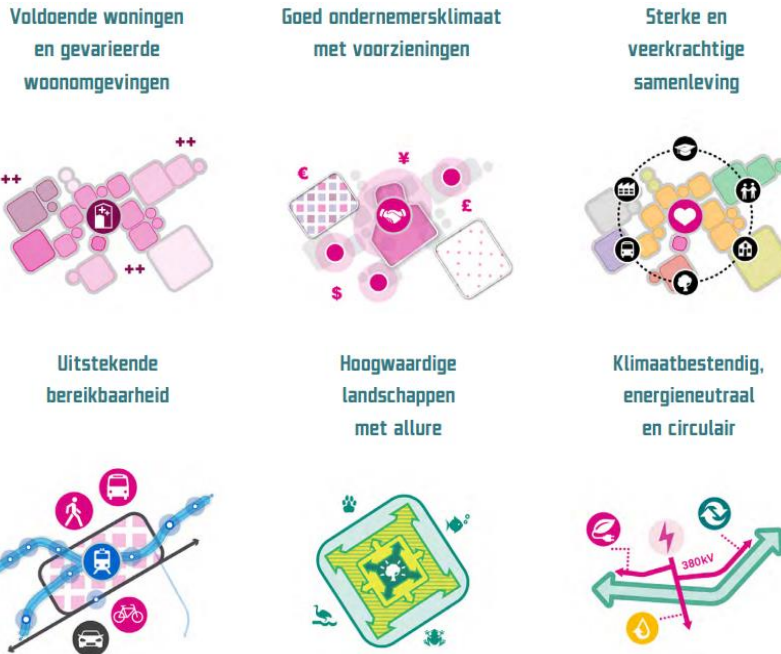
Op 8 juli 2021 heeft de Almeerse gemeenteraad het Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst vastgesteld. Het toekomstperspectief concentreert zich op de lange termijn ambitie en ontwikkeling van Almere tot 2050. Het beschrijft hoe Almere zich de komende jaren wenst te ontwikkelen tot een veerkrachtige, gezonde, diverse en aantrekkelijke stad, zowel voor de stad en haar inwoners zelf en als onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam. Dit Toekomstperspectief Almere vormt de basis voor de nieuwe omgevingsvisie.

Het toekomstperspectief vertrekt vanuit de Almeerse kwaliteiten en laat zien hoe de stad gefaseerd kan groeien. Daarbij heeft het ook aandacht voor de bestaande opgaven in de stad. Bij het tot stand komen van dit perspectief is er van gedachten gewisseld met het college, de gemeenteraad, bewoners en ondernemers van Almere. Onder het motto 'Hoe willen wij later' is er met Almeeders en andere partners in de stad uitgebreid gesproken over de toekomst van hun stad.

De raad heeft onder meer besloten dat bij de verdere ontwikkeling van de stad de Almeerse kwaliteiten worden gekoesterd en versterkt:

- Mensen maken de stad. Bewoners en gebruikers geven in hoge mate zelf vorm aan hun leefomgeving. Voor het opstellen de omgevingsvisie levert dit op hoe deze visie behulpzaam kan zijn bij het nemen van initiatieven van mensen, maar ook hoe de leefomgeving kan bijdragen aan hoe mensen met elkaar omgaan en naar elkaar omkijken;
- Almere heeft een grote verscheidenheid aan woonmilieus, met betaalbare woningen en een diverse en inclusieve samenleving. In het kader van de omgevingsvisie wordt bezien hoe dit te borgen en verder te versterken;
- Almere is een groene en meerkernige stad met een sub-urbane stedelijkheid, naar de idealen van de Garden City. Ook hier hoe kan dit verder worden versterkt als kwaliteit van de leefomgeving voor Almeeders?;
- Experimenteren, innoveren en verduurzamen zijn kenmerkend voor de ontwikkeling van Almere. Hoe draagt dit bij aan een stad die vitaal is en waar het goed en gezond leven is?

Daarnaast is er nadrukkelijk oog voor verbeterpunten en kwetsbaarheden bij de verdere ontwikkeling van de stad. De belangrijkste daarvan zijn, in willekeurige volgorde, de blijvend grote behoefte aan woningen in Almere en breder binnen de Metropoolregio Amsterdam; het op de groei van de stad achterblijvend aantal arbeidsplaatsen en voorzieningen; de sociaaleconomische kwetsbaarheid van stad en inwoners; de bereikbaarheid van de stad via weg en spoor die geleidelijk weer meer onder druk komt te staan; het groeiende belang van en aandacht voor het landschap en de ecologie én de nieuwe uitdagingen voor Almere op het gebied van duurzame energie, klimaatadaptatie en circulariteit. Deze urgente opgaven zijn vervat in zes pijlers die de basis vormen van 'Almere, stad met toekomst'. De pijlers vormen het start- en uitgangspunt voor de ontwikkelingen die de komende tien jaar worden ingezet. De pijlers zijn daarmee zowel aandachtspunten als doelstellingen. In de visiekaart (zie Figuur 3.2) zijn de pijlers, opgaven en ruimtelijke ontwikkelingen gebundeld.

Figuur 3.1 Zes pijlers Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst

Figuur 3.2 Visiekaart Toekomstperspectief Almere, stad met toekomst

De groei die Almere wil doormaken naar de toekomst toe is voorzien in verschillende ontwikkelgebieden. Deze gebieden zijn Almere Centrum, Oosterwold, Pampus en Haven. In deze deelgebieden is er ruimte om te ontwikkelen en tevens ruimte om keuzes te maken die een toekomstbestendige leefomgeving¹ kunnen faciliteren. In de deelgebieden wordt in het toekomstperspectief een bandbreedte aangehouden om ruimte te bieden aan die groei, maar ook om te zien in hoeverre dit voor Almere breed impact heeft.

3.2 Nationaal beleid

Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI, 2020) geeft het Rijk een langetermijnvisie voor de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI brengt de langetermijnvisie (tot 2050) in beeld, waarbij onderdelen van de leefomgeving niet los van elkaar gezien worden maar wordt uitgegaan van onderlinge samenhang. Hierdoor worden keuzes voor de toekomst op een geïntegreerde manier afgewogen. In de NOVI worden vier prioriteiten afgewogen die van nationaal belang zijn.

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
2. Duurzaam economisch groeipotentieel;
3. Sterke en gezonde steden en regio's;
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

De huidige Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is voor een groot deel nog actueel. Toch wil het Rijk recht doen aan recente beleidsontwikkelingen, zoals een stevigere regierol van het Rijk in de ruimtelijke ordening en nieuwe ruimtelijke keuzes uit lopende nationale programma's. Dit betreft onder meer het landelijk gebied, de energietransitie en het 'water en bodem sturend'-beleid. Daarom werkt het Rijk momenteel aan een nieuwe NOVI, de Nota Ruimte. Deze zal de huidige NOVI vervangen. De Nota Ruimte wordt opgesteld in combinatie met de uitkomsten van de programma NOVEX en Mooi Nederland. De Metropoolregio Amsterdam, waar ook Almere binnenvalt, is onderdeel van het NOVEX uitvoeringsprogramma.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De ontwikkeling van de Omgevingsvisie Almere draagt bij aan de verbetering van de vier prioriteiten op nationaal niveau op een integrale manier. Daarbij gaat de Omgevingsvisie Almere ook om de ontwikkeling van Almere binnen de MRA.

Kamerbrief over rol water en bodem bij ruimtelijke ordening

Het kabinet wil water en bodem sturend laten zijn bij beslissingen over de inrichting van Nederland. Dat heeft de ministerraad besloten, op voorstel van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Met de kamerbrief van 22 november 2022 kijkt het Rijk vooruit hoe we deze aanpak standaard water en bodem sturend kunnen maken bij nieuwe ontwikkelingen.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: Bodem en water sturend heeft verregaande gevolgen voor de manier waarop er met ruimtelijke ontwikkelingen omgegaan wordt. In de omgevingsvisie is dit kaderstellend, voornamelijk in ontwikkelgebied Pampus.

Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer

In de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (2013) is een integrale visie voor de Noordvleugel van de Randstad beschreven. De structuurvisie is opgehangen aan verschillende pijlers die kenmerkend zijn voor de regio. Het toekomstperspectief van het Rijk voor de Noordvleugel is:

1. Een sterke internationaal concurrerende regio, een aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt gecreëerd;
2. Met een goede bereikbaarheid;
3. En unieke natuur- en recreatiegebieden in en rond het Markermeer-IJmeer.

Daarbij kiest het Rijk ervoor om de verstedelijking in deze regio zoveel mogelijk te concentreren in bestaand stedelijk gebied en langs de bestaande infrastructuurcorridors op de as Haarlemmermeer-Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad. Zodoende wordt de agglomeratiekracht versterkt. Het betekent een verdere groei van Almere met hieraan gekoppeld een verbetering van de bereikbaarheid tussen Amsterdam en Almere. Ook de infrastructuur tussen Almere en Utrecht is hiervoor een belangrijke factor.

De IJmeerverbinding is in de structuurvisie cruciaal. Deze verbinding zorgt voor een sterke connectie met Amsterdam en de gemeente Almere, met voornamelijk ontwikkelgebied Pampus.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De Omgevingsvisie hanteert de ruimtelijke kaders die zijn vastgesteld in de Rijksstructuurvisie met betrekking tot infrastructuur en mobiliteit.

3.3 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie FlevolandStraks

In de Omgevingsvisie Flevoland, die op 8 november 2017 door Provinciale Staten is vastgesteld, is de koers uitgezet voor de lange termijn richting 2040. In de visie worden drie kernopgaven aangehaald die van belang zijn voor de provincie:

1. Het verhaal van Flevoland (fysieke omgeving);
2. Krachtige samenleving (sociaaleconomische omgeving);
3. Ruimte voor Initiatief (bestuurlijke omgeving).

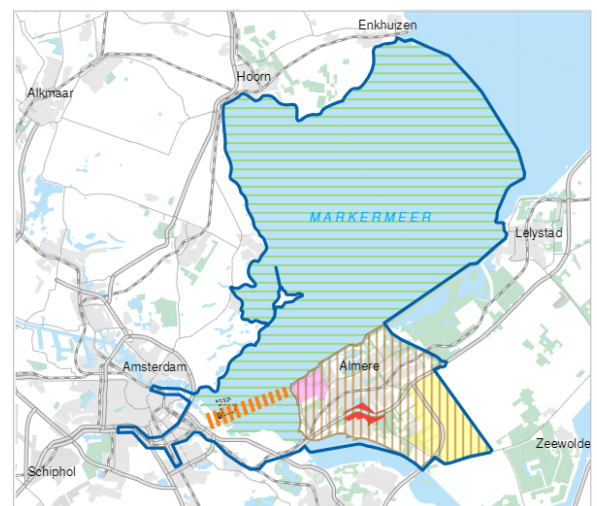
Voor Almere ligt de focus met name op de opvang van de bevolkingsdruk uit de regio; daarin heeft Almere volgens de visie een nationale opgave. De kwaliteit van wonen ligt ook bij externe partijen. Hierbij moet de regionale aantrekkingskracht de woonkwaliteit van Almere versterken. Zo spelen snelle verbindingen met Amsterdam (onder andere verbrede A6, Flevolijn, IJmeerlijn) en Utrecht (onder andere verbrede A27 en openbaar vervoerlijn) een grote rol.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De provinciale opgaven die zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie van Flevoland worden doorgevoerd in de gemeentelijke ruimtelijke kaders.

Structuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)

In 2013 hebben Rijk en regio overeenstemming bereikt over de uitvoering van de Structuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). De Rijk-regiostructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) schetst de ambitie van het Rijk voor het deel van de Noordelijke Randstad.

Centraal in de structuurvisie staat de verdere groei van Almere met, in principe, 60.000 woningen en 100.000 extra arbeidsplaatsen. Daarbij wordt uitgegaan van een hoogstedelijke ontwikkeling aan de westkant van de stad met een IJmeerlijn als stip op de horizon. Dit alles gebeurt met een adaptieve aanpak; zonder vaste einddatum, op basis van de concrete marktvrage. Het Markermeer-IJmeer groeit uit tot een omvangrijk natuur- en recreatiegebied, van essentiële waarde voor de aantrekkingskracht van de regio. Ook zal de bereikbaarheid van de regio verder worden verbeterd met de uitbreiding van de weg en het spoor tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Zo krijgt Almere een betere aansluiting op het hart van de metropoolregio Amsterdam. Bij deze Rijkstructuurvisie is een MER opgesteld.

Toekomstperspectief Amsterdam-Almere-Markermeer

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: In de Omgevingsvisie worden de ruimtelijke kaders met betrekking tot infrastructuur gebruikt om verdere ruimtelijke ontwikkelingen vast te leggen voor de gemeente Almere.

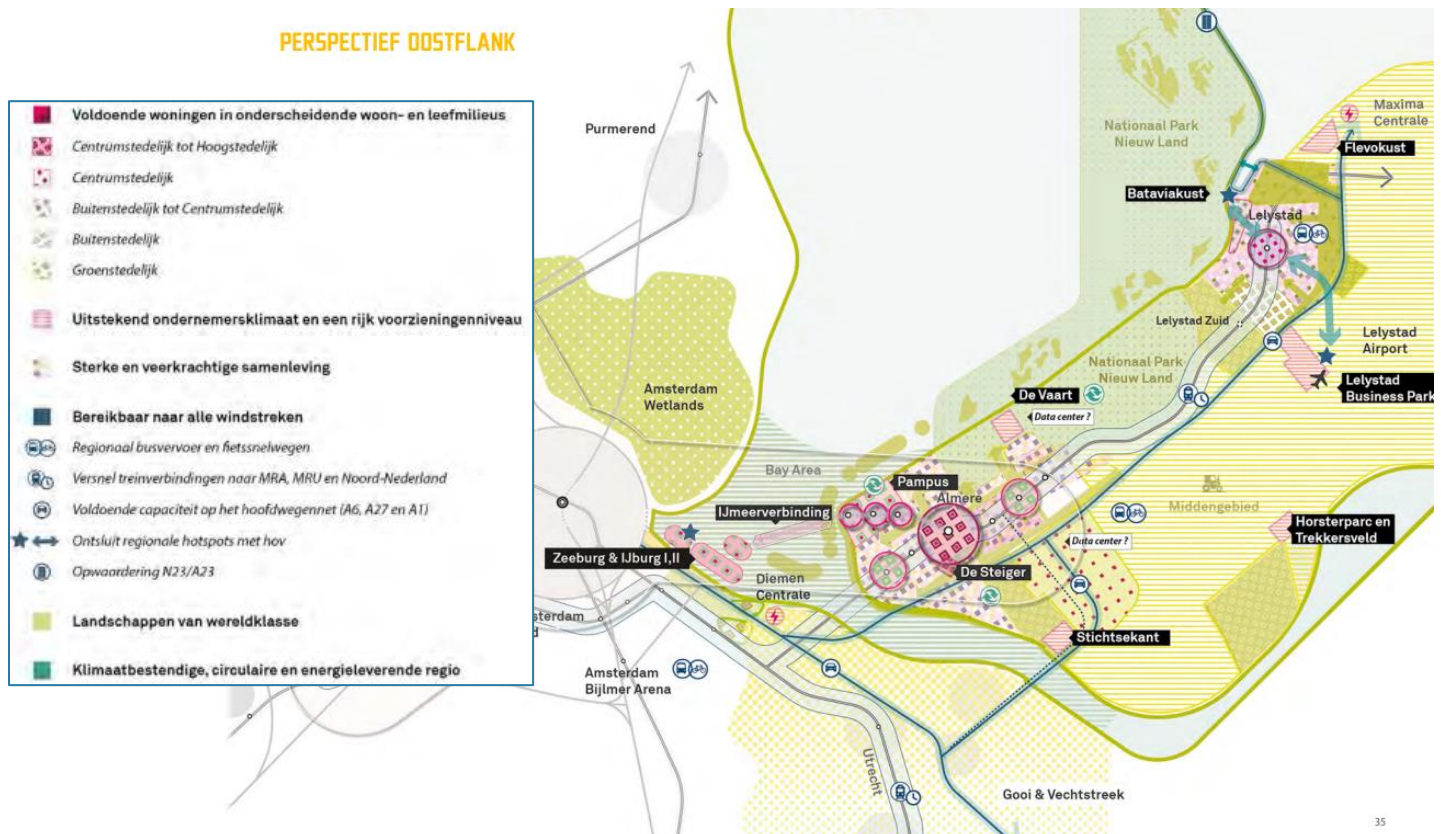
3.4 Regionaal beleid

Perspectief Oostflank MRA

Het Perspectief Oostflank MRA (oktober 2020) schetst een perspectief voor de integrale ruimtelijke ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam, en geeft prioriteiten aan bij het integraal ontwikkelen en faseren van gebieden. De Oostflank gaat door met de ingezette koers van de afgelopen 10 jaar. Het Perspectief Oostflank MRA is dan ook een geactualiseerd en aangescherpt perspectief op basis van de meest recente inzichten. Het perspectief bouwt daarmee voort op de Rijkstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (2013), de Bestuursvereenkomst RRAAM (2013), de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 (2013), de Omgevingsvisie Almere (2017), de Gebiedsvisie Noord-Holland, Utrecht en Flevoland, de MRA-agenda, de Omgevingsvisie Flevoland en het Rijk-regio programma Lelystad Next Level.

De Oostflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zet in op een sociaal, economisch en ecologisch duurzame regio. Hiermee draagt de Oostflank bij aan de ontwikkeling van de noordelijke Randstad en de Metropoolregio Amsterdam. De visie is als volgt samenvat (en zie Figuur 3.3):

- Landschappen van wereldklasse inzetten als kernkwaliteit
- Investeren in een veerkrachtige samenleving
- Inzetten op een uitstekend ondernemersklimaat en een rijk voorzieningenniveau
- De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken
- Investeren in een klimaatadaptieve, circulaire en energieleverende regio

Figuur 3.3 Perspectief Oostflank

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: de Omgevingsvisie beschrijft de ruimtelijke kaders van de ontwikkeling van Almere als stad, maar ook van Almere als onderdeel van de MRA.

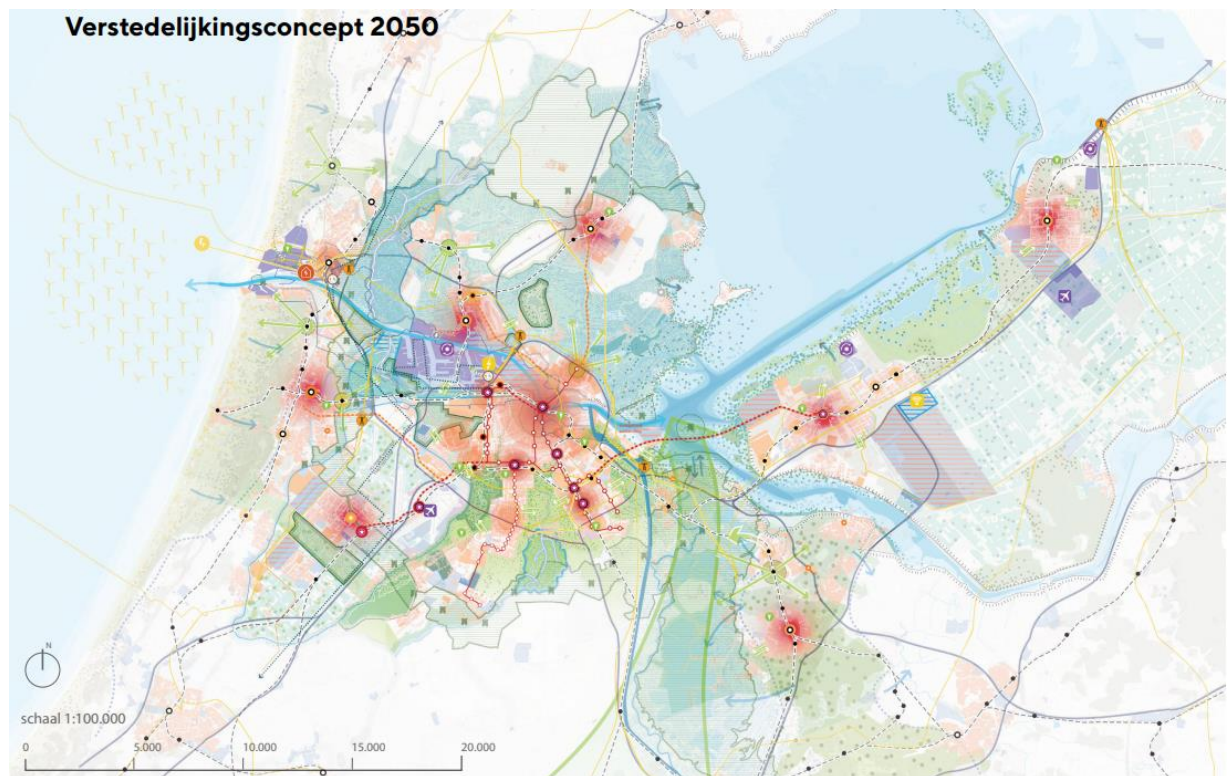
Verstedelijkingsconcept van de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

De Verstedelijkingsstrategie van de MRA (3 november 2021) is de gebiedsgerichte uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) voor dit gebied en wordt opgenomen in de Omgevingsagenda Noordwest Nederland. Dit Verstedelijkingsconcept (inclusief de fasering op hoofdlijnen) vormt de inhoudelijke basis voor de Verstedelijkingsstrategie van de MRA en voor lokaal en regionaal op te stellen beleid. (wat is de scope/tijdspanne)

Met het Verstedelijkingsconcept willen Rijk en regio de onderstaande tien ambities bereiken.

- De hele metropoolregio profiteert van de groei.
- Er zijn genoeg woon- en werkmilieus van goede kwaliteit.
- We versterken diversiteit en verbondenheid in de economie.
- We brengen wonen en werken meer met elkaar in balans.
- De MRA wordt beter bereikbaar en bereikbaar.
- De regio biedt een gezonde leefomgeving.
- We stoten minder broeikasgassen uit.

- We versterken de kracht van ons gevarieerde landschap.
- We richten de regio zo in dat die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering.
- We vergroten de biodiversiteit.

Figuur 3.4 Verstedelijkingsconcept 2050 MRA

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De manier waarop de MRA zich ontwikkelt richting 2050 heeft ook invloed op de ontwikkeling van Almere en vice versa.

Woondeal tussen Rijk en Flevoland

Het Rijk, provincie Flevoland, de gemeenten en waterschap Zuiderzeeland hebben op 15 maart 2023 afspraken gemaakt om snel meer woningen te kunnen bouwen in Flevoland, waarvan een aanzienlijk deel betaalbare woningen. Tot en met 2030 komen er in totaal bijna 40.000 woningen bij, waarvan 31.400 woningen in Almere en Lelystad. Het restant wordt gerealiseerd in de overige gemeenten van Flevoland. Hiermee groeit het aantal woningen in Flevoland met 20%.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De omgevingsvisie biedt de ruimtelijke kaders voor de realisatie voor de woningbouwopgave in Almere.

Regionale Energie Strategie Flevoland 1.0

In een Regionale Energiestrategie (RES, vastgesteld in 2021) schrijven regio's op hoe zij hun doelstellingen gaan bereiken en hoe zij bij gaan dragen aan de landelijke opgave van 35 Terawattuur (TWh) aan hernieuwbare energie op land in 2030. Het is een instrument om te zorgen dat plannen ruimtelijk ingepast worden en maatschappelijk gedragen worden.

De Regionale Energie Strategie Flevoland toont aan dat alle zon- en windenergieprojecten in Flevoland tot de bijdrage van 5,8 Terawattuur (TWh) van duurzame energie op land leveren. De RES gaat uit van de volgende beleidsambities:

- We zorgen dat we elektriciteit opwekken via windmolens en zonneparken, of via zonnepanelen op onze huizen, bedrijven of andere plekken.
- We isoleren onze huizen en bedrijven zodat we minder elektriciteit en warmte nodig hebben.

- We betrekken onze burgers en ondernemers om mee te denken over duurzaamheids- vraagstukken; om zelf het initiatief te nemen en elektriciteit op te wekken via zon- of wind; om (financieel) deel te nemen aan zonne- of windprojecten.
- We verkennen welke mogelijkheden we in de toekomst nog meer zien in onze regio voor de opwek van wind- en zonne-energie.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor nieuwe hernieuwbare energie opwek, anders dan zonne- of windenergie. Denk bijvoorbeeld aan hernieuwbare warmtebronnen zoals aqua- of geothermie.
- We verkennen mogelijke innovatieve technieken voor energieopslag en balancering (uitwisselen van energie) op het energienet, zoals waterstof.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De omgevingsvisie biedt de ruimtelijke kaders voor de realisatie voor de bijdrage van duurzame energie op land en op zee.

Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) MRA 2040

In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vindt een forse verstedelijking plaats: in 2030 komen er 250.000 woningen bij en groeit de werkgelegenheid met 230.000 arbeidsplaatsen. Deze ontwikkeling zet druk op het mobiliteitssysteem en daarmee druk op het prettig bewegen in de steden, dorpen en daar buiten.

Zonder aanvullend beleid gaat de brede welvaart (alles wat inwoners van waarde vinden) in de regio achteruit bij verdere verstedelijking. De kwaliteit van leven af, de bereikbaarheidsongelijkheid neemt toe, de overbelasting van wegen en het OV neemt toe en de CO₂-uitstoot neemt toe.

Het MTB geeft zeven samenhangende sturingsprincipes voor beleid en investeringen in de infrastructuur.

1. Stem verstedelijking nog beter af op de kwaliteit van de bereikbaarheid en nabijheid
2. Afremmen en spreiden van de mobiliteitsgroei
3. Verbeter stedelijke en regionale fietsnetwerken
4. Ontwikkel regionale hubs per corridor, dichtbij en verder van de steden
5. Neem goederenvervoer integraal mee in de bereikbaarheids- en verstedelijkingsopgave
6. Stapsgewijs ontvlechten van openbaar vervoer
7. Ringen (A10 en A5/ A9/A10-noord) draaiende houden

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: De omgevingsvisie sluit aan op het MTB en biedt de ruimtelijke kaders voor het beleid en investeringen in de infrastructuur.

3.5 Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisie Almere (2017)

De ruimtelijke hoofdstructuur is een bevestiging van de meest waardevolle elementen die de kenmerkende stedenbouwkundige opbouw van Almere in zich draagt. Het gaat om de meerkernige opzet, de afzonderlijke stadsdelen, het groenblauwe raamwerk, de landelijke ontwikkeling van Oosterwold, het stadscentrum, de regionale verbindingen, de toeristische en recreatieve knooppunten en de vaarroute 'de blauwe as'. Daarnaast bevat de ruimtelijke hoofdstructuur enkele reserveringen die voortkomen uit eerdere beleidskeuzes. Deze reserveringen staan beschreven in de Omgevingsvisie Almere (2017).

De kwaliteiten van Almere worden gekoesterd en versterkt:

- Mensen maken de stad. Bewoners en gebruikers geven in hoge mate zelf vorm aan hun leefomgeving.
- Almere heeft een grote verscheidenheid aan woonmilieus, met betaalbare woningen en een diverse en inclusieve samenleving.
- Almere is een groene en meerkernige stad met een suburbane stedelijkheid, naar de idealen van de Garden City.
- Experimenteren, innoveren en verduurzamen zijn kenmerkend voor de ontwikkeling van Almere.
- De verscheidenheid neemt toe door de ontwikkeling van stedelijkheid in het westen van Almere (met in de toekomst het nieuwe stadsdeel Pampus dat stedelijke signatuur heeft), een dynamisch én groen Centraal Almere en als laatste een landelijk stadsdeel in het oosten van de stad (Oosterwold).

Groen en water zijn het DNA van Almere. Almere is trots op deze erfenis en wil het groen en water blijvend inzetten om een groene en gezonde stad te zijn en om de uitdagingen van morgen het hoofd te kunnen bieden. Eén van de groene erfenissen is ons bomenbestand. Almeerders hebben aangegeven dat voor het imago van de groene stad bomen thuis horen in elke straat.

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: uitgangspunten uit de Omgevingsvisie uit 2017 gelden nog steeds en worden overgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie.

Almere Principles

Als voorwaarden voor een aantrekkelijke, groen en duurzame stad zijn de Almere Principles in het leven geroepen. De Almere Principles zijn bedoeld als inspirerend richtsnoer voor iedereen die in de komende decennia betrokken is bij het doorontwerpen van Almere tot een duurzame stad. De Almere Principles bestaan uit zeven uitgangspunten voor duurzame stedelijke ontwikkeling:

1. Koester diversiteit
2. Verbind plaats en context
3. Combineer stad en natuur
4. Anticipeer op verandering
5. Blijf innoveren
6. Ontwerp gezonde systemen
7. Mensen maken de stad

Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: ook bij het opstellen van het nieuwe ruimtelijke kader vormen de Almere Principles een belangrijk richtsnoer voor duurzame, stedelijke ontwikkeling.

Thematisch beleid

In onderstaande tabel zijn van het thematisch gemeentelijk beleid de belangrijkste beleidsuitgangspunten weergegeven. In het OER wordt dit nader uiteengezet.

Tabel 3.1 Belangrijkste beleidsuitgangspunten uit het thematisch gemeentelijk beleid Almere

Gemeentelijk beleid	Belangrijkste beleidsuitgangspunten
Woonvisie 2020-2030 (2020)	De woonvisie is kaderstellend voor de stedelijke woningbouwprogrammering, de huis - vestingsverordening en de prestatieafspraken met de corporaties en huurdersorganisaties. Almere wil zich ontwikkelen tot een stad voor iedereen, waarin alle groepen een passende woning moet kunnen vinden. Almere is ook een stad zijn van kwaliteit, gericht op de toekomst. Afgesproken is om tot 2030 24.500 woningen te bouwen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 10.000 voor middeninkomens betaalbare woningen, waaronder 30% huur ▪ 2.000 woningen voor jongeren (gereguleerde huurwoningen met een jongerencontract) ▪ 1.500 wooneenheden voor studenten, waardoor een campus ontstaat ▪ 5.000 voor de overige lage inkomens betaalbare woningen ▪ 6.000 voor hoge inkomens betaalbare woningen
Economische agenda Almere (2019)	Met de Economische Agenda geeft Almere richting aan het weerbaarder maken van de economie. Almere kiest ervoor om samen met ondernemers en partners beter over het voetlicht te brengen wat de stad zakelijk te bieden heeft en waarom investeren en ondernemen in Almere veel oplevert. ICT & Tech en Logistiek zijn sectoren waarin Almere al sterk in is en verder kan uitblinken met banengroei en bij de zakelijke profilering van de stad. Daarnaast komt er meer ondersteuning voor Start-ups en Scale-ups, ruimte voor meer ontmoetingsplekken en versterkt de gemeente de zakelijke netwerken in de stad en met de samenwerkingspartners in de regio. Ook is er oog voor het bevorderen van de match tussen wat Almeerders te bieden hebben op de arbeidsmarkt en waar bij bedrijven behoefte aan is. Circulaire Economie en Toerisme & Recreatie zijn thema's die kansrijk zijn om verder te ontwikkelen.
Normenkader maatschappelijke voorzieningen Almere (2023)	Het normenkader voor maatschappelijke voorzieningen drukt de ruimtebehoefte per soort maatschappelijke voorzieningen uit op wijk, stadsdeel en stedelijk niveau en biedt ook een doorkijk naar 2030 en 2040.

<p>Cultuurplan Almere 2019-2024</p>	<p>In het Cultuurplan staan drie ambities voor het nieuwe cultuurbeleid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cultuur is voor alle Almeerders dichtbij 2. Cultuur krijgt de ruimte om te groeien 3. Cultuur geeft vorm aan de identiteit van Almere <p>Met de eerste ambitie richt het cultuurbeleid zich op alle Almeerders, op cultuureducatie voor alle kinderen en cultuur in alle stadsdelen. Met de tweede ambitie richt het cultuurbeleid zich op ruimte voor groei en versterking van de cultuursector, en op talentontwikkeling. Met de derde ambitie richt het cultuurbeleid zich op de regio en de rest van Nederland en de unieke culturele kenmerken van de stad waarmee Almere zich kan profileren en onderscheiden. Samenwerking met regio en rijk is daarbij van groot belang. Het bereiken van deze ambities doet de gemeente samen met bewoners, ondernemers, scholen, bedrijven en alle cultuurpartners. Het Cultuurplan is daarom ook een uitnodiging aan iedereen, want: cultuur in Almere is van en voor iedereen.</p>
<p>Beleidskader sociaal domein Almere 2019-2022 (2019)</p>	<p>De gemeente wil voor het sociaal domein:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stevig inzetten op bestaanszekerheid. Dit is een noodzakelijke eerste stap om de huidige en toekomstige Almeerders perspectief te (blijven) bieden. Om ervoor te zorgen dat Almeerders mee kunnen doen in de samenleving, is een stevige inzet nodig op de terreinen van onderwijs, economie en (een inclusievere) arbeidsmarkt. ▪ De pedagogische en sociale basis versterken. Deze versterking hangt samen met hoe Almere wil investeren in 'veerkracht' – voor jongeren, volwassenen en ouderen. Juist omdat Almere een 'nieuwe' stad is met sociale verbanden die niet altijd even sterk zijn. Dit zijn factoren die een verhoogd risico kunnen vormen voor eenzaamheid en sociaal isolement. ▪ Fysiek, sociaal en economisch beleid verbinden. Zowel bij nieuwe gebiedsontwikkelingen als bij onderhoud en revitalisering van bestaande wijken: ontmoeting stimuleren en condities scheppen om sociale samenhang te versterken.
<p>Almere Mobiliteitsvisie 2020-2030 (2020)</p>	<p>De mobiliteitsvisie verbindt de opgaven van de groeiende stad, de noodzaak van schonere en duurzamere mobiliteit en de kansen die nieuwe vormen van mobiliteit biedt. Duurzame mobiliteit staat voor een mobiliteitssysteem waarin alle Almeerders zich nu en in de toekomst kunnen verplaatsen op een manier die snel, slim, veilig en comfortabel is, hun omgeving zo min mogelijk belast en bij voorkeur bijdraagt aan hun gezondheid. Deze visie is uiteengezet langs vier hoofdlijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gezonde en duurzame mobiliteit 2. Netwerken voor lopen, fiets, OV en auto 3. Regionale bereikbaarheid 4. Knooppuntontwikkeling
<p>Actieplan Geluid Almere 2020 – 2023 (2021)</p>	<p>De groeiende mobiliteit en een groter aantal inwoners zorgen voor meer overlast van verkeerslawaaï langs met name de dreven in Almere. In het Actieplan Geluid wordt aangegeven waar nu knelpunten zijn en welke mogelijkheden er zijn om het geluid van het verkeer in de stad terug te dringen.</p>
<p>Gezondheidsnotitie 2022-2025 (2022)</p>	<p>Vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid werkt de gemeente aan het verkleinen van gezondheidsverschillen tussen bevolkingsgroepen. De gemeente brengt de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek, met name door het sociale domein en het medisch domein veel meer en beter te laten samenwerken.</p>
<p>Programmaplan groenblauw Almere (2020)</p>	<p>In het programma groenblauw Almere zijn de volgende vier doelen bepaald:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Versterken identiteit, vestigingsklimaat en economisch succes, door het bieden van een groene en gezonde leefomgeving en toeristische bestemmingen 2. Betere gezondheid van bewoners door de benutting van het groen en blauw. 3. Klimaatbestendige stad, door de benutting van het groen en blauw. 4. Toekomstbestendig natuurlijk systeem in en om de stad. <p>De doelstellingen zijn vertaald naar interventies en deze interventies zijn doorvertaald naar projecten.</p>
<p>Visie Ecologie 2020: bouwen met natuur (2020)</p>	<p>De visie ecologie 2020 – bouwen met natuur richt zich op het driedelige toekomstbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Almeerders verbeteren de stadsnatuur ▪ Biodiversiteit behouden en versterken ▪ Robuust en veerkrachtig stedelijk ecosysteem. <p>Dit toekomstbeeld wil de gemeente langs drie lijnen bereiken: verbind natuur met mens, verbind plaats en context en verbind natuur met natuur. Dit betekent dat wordt ingezet op educatie, gebruik maken van het potentieel door de juiste dingen op de juiste plek te doen, zorgen voor ecologische verbindingen rond, door en in de stad.</p>

<p>Sportvisie Almere Sportstad (2022)</p>	<p>Om het sporten en bewegen in Almere te bevorderen, werkt de gemeente concreet aan de volgende ambities:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Almere is één grote sport- en beweegaccommodatie en; 2. in Almere kan iedereen sporten en bewegen. <p>Als uitgangspunt geldt dat bij de inrichting van wijken er een mogelijkheid moet zijn om dicht bij huis te kunnen sporten en bewegen. Buitensportaccommodaties zijn goed verspreid over de stad en staan open voor individuele inwoners, verenigingen, commerciële sportaanbieders en maatschappelijke partners. Almere heeft een netwerk van sportroutes en andere recreatieve routes in de openbare ruimte. Almere heeft een volledig zwemvoorzieningen aanbod, inclusief een buitenzwembad</p>
<p>Waterplan 2017-2022 (2017)</p>	<p>De gemeente Almere heeft een royaal en gezond watersysteem, die verankerd zit in het groenblauwe netwerk van Almere en de blauwe as. Het Waterplan 2017-2022 beoogt vier maatschappelijke doelstellingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Slim waterbeheer: beter dagelijks beheren van oppervlaktewater: slimmer, transparanter en kosten effectiever 2. Een aantrekkelijke waterstad: een aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers 3. Levend water: versterken van de biodiversiteit in en langs het water van wijken, parken en bossen 4. Een stad zonder afval(water): benutten van het natuurlijk kapitaal van afvalwater, regenwater en oppervlaktewater
<p>Uitvoeringsprogramma 2020 duurzaamheids-agenda (2020)</p>	<p>In de Duurzaamheidsagenda worden de ambities uit Energie Werkt! (2015) voortgezet. Er blijft ingezet worden op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. grootschalige wind- en zonne-energie, 2. ultradiepe geothermie en 3. financieringsconstructies voor inwoners en bedrijven. <p>De Duurzaamheidsagenda voegt daar drie (wettelijk verplichte) lijnen aan toe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. de Regionale Energie Strategie (RES), 5. warmteplannen en 6. aardgasvrije wijken. <p>Het doel is om in 2030 de CO₂-uitstoot met 49% te verminderen. Dit doet de gemeente o.a. door windturbines langs de A27 te plaatsen, zonnevelden op de Vaart, stortplaats Braambergen en de Trekwegzone aan te leggen en zonnepanelen op Almeerse daken te stimuleren.</p>
<p>Eeuwig jonge Binnenstad (2020)</p>	<p>De komende jaren vindt de doorontwikkeling van Almere Centrum (Binnenstad) plaats. Het gebied ontwikkelt door tot de levendige binnenstad met meer plek voor wonen, recreatie, werkgelegenheid, retail, hoger onderwijs en cultuur in een (hoog) stedelijke omgeving. Het aandacht geven aan de verschillende functies van het gebied en deze in samenhang ontwikkelen vraagt om veel samenwerking met eigenaren, ondernemers en organisaties. Bij dit stevige gebruik, als het gebied voor stedelijke voorzieningen, en door de verdichting met meer dan 5.000 woningen tot 2030 is inzet op meer verblijfskwaliteit van groot belang. Dit vraagt onder meer om vergroening en betere inpassing van mobiliteit.</p>

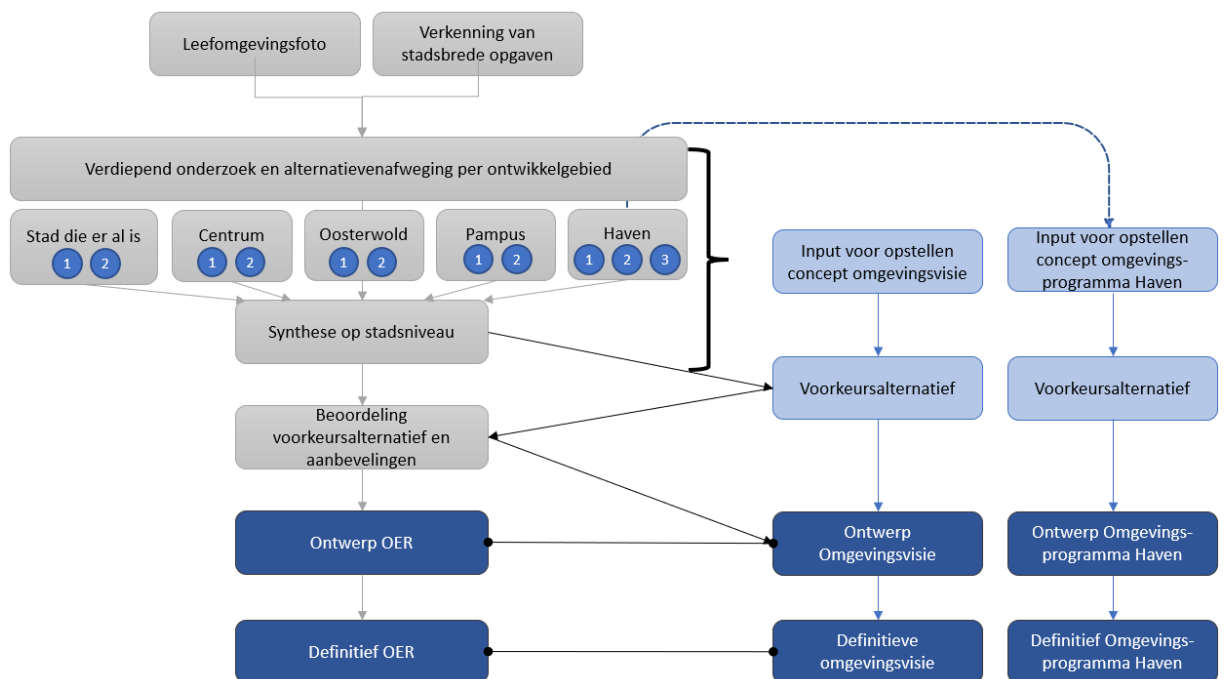
Doorwerking in Omgevingsvisie Almere: bovenstaand gemeentelijk beleid vormt input voor het opstellen van het ruimtelijke kader van de Omgevingsvisie.

4. Onderzoeksaanpak en te onderzoeken alternatieven

4.1 Aanpak op hoofdlijnen

In dit hoofdstuk lichten we de aanpak van het OER en de te onderzoeken alternatieven nader toe. Zoals beschreven in hoofdstuk 1 is er een belangrijke wisselwerking tussen het OER en de omgevingsvisie. Daarnaast zal het OER milieu-informatie leveren voor het omgevingsprogramma Haven. Gedurende dit proces wordt de informatie in het OER steeds verder aangevuld en benut voor de keuzes in de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma Haven. Door de complexiteit van het proces neemt de kans toe dat zaken anders lopen dan verwacht. Desalniettemin kan onderstaande overzicht als leidraad worden gezien voor het tot stand komen van het OER.

Het OER start met een verkenning van de stadsbrede opgaven en maakt vervolgens een verdieping van de opgaven waar de grootste ontwikkelingen zijn voorzien, te weten, in de zogenaamde ontwikkelgebieden: de ‘stad die er al is’, het centrum, Oosterwold, Pampus en Haven (zie hoofdstuk 5). Op gebiedsniveau worden verschillende alternatieven op omgevingseffecten onderzocht. De verkregen beslisinformatie uit het verdiepend onderzoek op gebiedsniveau wordt op stadsniveau weer samen gebracht en onderzocht op omgevingseffecten voor de omgevingsvisie, zodat op stads- én gebiedsniveau de juiste beslisinformatie aanwezig is om richting te geven aan de omgevingsvisie.

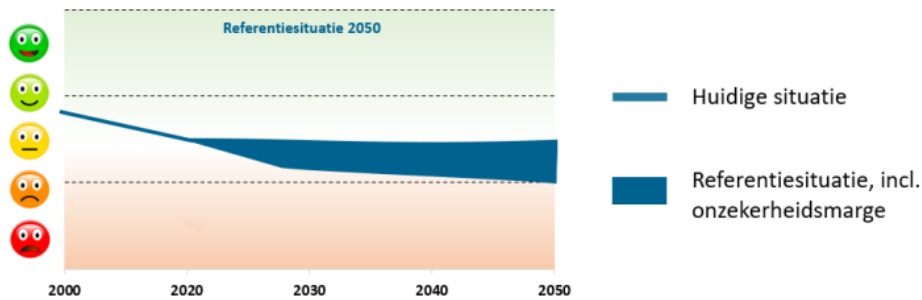
Figuur 4.1: Schematische weergave totstandkoming OER bij de omgevingsvisie en omgevingsprogramma Haven

1. Verzamelen gebiedsinformatie in een leefomgevingsfoto

De eerste stap in een OER is het in beeld brengen van gebiedsinformatie in een *leefomgevingsfoto (LOF)*. In de LOF worden zowel de huidige situatie (wat zijn de huidige waarden, belemmeringen en potenties van Almere?) als (de gevolgen van) de belangrijkste trends en ontwikkelingen beschreven. De LOF wordt opgesteld aan de hand van het beoordelingskader (zie paragraaf 4.2). In dit beoordelingskader komen alle indicatoren aan de orde die gezamenlijk de staat van de leefomgeving in beeld brengen: van verkeer, geluid, natuur, water tot wonen, economie, gezondheid en energie, etc. Voor elke indicator wordt een gemeentebreed beeld van de belangrijkste omgevingsaspecten geschetst, met een verdieping op de ‘stad die er al is’, de ontwikkelgebieden Centrum, Oosterwold, Pampus, Haven, omdat in deze gebieden de meeste opgaven en ontwikkelingen zijn voorzien (zie hoofdstuk 5). Naast de weergave van de staat van de leefomgeving wordt per thema ook getoetst in hoeverre

deze bijdraagt aan de gemeentebrede doelen, vastgelegd in het zogenaamde Doelenkader Almere (zie paragraaf 4.2).

Aan de hand van de belangrijkste trends, ontwikkelingen en bestaande beleidskaders wordt een beeld geschetst van de verandering gedurende de plantermijn richting 2050. Deze verwachting wordt voor de belangrijkste thema's verbeeld in een trendgrafiek, waarin ook rekening wordt gehouden met een onzekerheidsmarge. In onderstaand voorbeeld is sprake van een negatieve trend: de situatie is de afgelopen 20 jaar verslechterd en de verwachting tot 2050 is dat deze verder verslechtert of stabiliseert.

Figuur 4.2 Voorbeeld pluimgrafiek omgevingsaspect

Deze fase wordt gebruikt om het vervolgonderzoek (voor de stad die er al is en overige ontwikkelgebieden) te voeden met informatie. Een analyse van de meest relevante thema's in algemene zin en per gebied, vormt daarom onderdeel van deze stap. Wanneer de LOF gevorderd is kunnen er uitspraken gedaan worden over welke aspecten een bepalende rol spelen om met de omgevingsvisie toe te werken naar het Toekomstperspectief Almere. Voor die conclusies is er ook behoefte aan meer inzicht in de opgaven waar de visie een antwoord op moet geven. Dat inzicht wordt verkregen met een integrale verkenning van de opgaven.

2. Integrale verkenning van de opgaven

De zes pijlers uit het Toekomstperspectief Almere vormen al een belangrijk basis voor de afbakening van de stadsbrede opgaven binnen Almere richting 2050. Ook de resultaten uit de LOF, met de huidige waarden, belemmeringen en potenties en de verwachte trends en ontwikkelingen in de komende decennia vragen om aandacht. Voor zover deze opgaven in de fysieke leefomgeving spelen en/of erdoor beïnvloed worden, zijn ze relevant voor de omgevingsvisie. In de visie moet een antwoord gegeven worden op de vraag hoe de opgaven in samenhang worden opgepakt. Het OER weegt daarvoor de opties af en laat zien waar kansen en risico's ontstaan.

Om de verdieping op ontwikkelgebieden een goede plek te geven wordt een integrale verkenning uitgevoerd van de *(stadsbrede) opgaven*. Daarin worden de stadsbrede opgaven beschreven, met aandacht voor de omvang, bestaande doelstellingen en de verwachte locatie en tijdsperiode waarin ze zich zullen manifesteren. Ook wordt een analyse gedaan van de samenhang tussen opgaven, zoals bijvoorbeeld voor belangrijke stadsbrede opgaven als de woningbouwopgave, klimaatadaptatie, mobiliteitstransitie en energietransitie. Die hebben ook een duidelijke relatie met elkaar: meer woningen betekent meer inwoners en een toename van verkeer en energiegebruik. Dat leidt potentieel tot een toename van geluidshinder en emissie schadelijke gassen, congestie op de verkeers- en energienetwerken. Waar relevant en effectief wordt gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek zoals een verkeersonderzoek en berekeningen van de toekomstige energiebehoefte. In deze verkenning wordt nadrukkelijk ook aandacht besteed aan de sociale en economische effecten van de opgaven. Het resultaat van deze verkenning zijn de stadsbrede kansen en knelpunten en de opgaven per ontwikkelgebied.

3. Verdiepend onderzoek naar ontwikkelgebieden en de 'stad die er al is'

De focus in het OER leggen we op gebiedsniveau: van de 'stad die er al is' en de ontwikkelgebieden Centrum, Oosterwold, Pampus en Haven¹. Hier spelen *gebiedsspecifieke opgaven* die effecten hebben op de leefomgeving, waarvoor nog meerdere keuzes voor de Omgevingsvisie moeten worden gemaakt. Bijvoorbeeld, hoe groot is de ontwikkelpotentie van de ontwikkelgebieden: hoeveel woningen met bijbehorende werkfuncties en

¹ Naast onderzoek naar de gevolgen van en in ontwikkelgebieden wordt onderzoek naar de gevolgen van ontwikkelingen in de bestaande stad gedaan, aangeduid als de stad die er al is. De stad die er al is wordt hierna ook bedoeld waar het gaat over "ontwikkelgebieden".

voorzieningen, alsmede de mobiliteits-, energie- en klimaatopgaven zijn ruimtelijk inpasbaar? En in samenhang daarmee: wat zijn de gevolgen voor de leefomgeving van de 'stad die er al is' vanwege de toename aan extra woningen en toenemende economische activiteiten? Daarnaast spelen er knelpunten en opgaven in de 'stad die er al is', zoals sociale problematiek, klimaatopgaven, parkeeroverlast en toenemende geluidshinder verkeer, waarvoor keuzes nodig zijn om deze knelpunten op te lossen.

Per ontwikkelgebied worden met *alternatieven* onderzoek gedaan naar de milieugevolgen. In deze NRD (hoofdstuk 5) hebben we alvast een voorzet van de gebiedsspecifieke opgaven en de beoogde bandbreedte in het programma voor woningen en arbeidsplaatsen opgenomen. Voor het ene ontwikkelgebied ligt er al meer vast dan voor het andere. Vanuit de verkenning van opgaven en de LOF volgen daarnaast specifieke randvoorwaardelijkheden en aandachtspunten. Met al deze informatie samen vormen we per ontwikkelgebied alternatieven, of ook wel scenario's: de mogelijke 'manieren' waarop de opgaven in het ontwikkelgebieden kunnen worden gerealiseerd. De alternatieven bevatten in elk geval een bandbreedte in het beoogde programma en dan ook thematische varianten, voortkomend uit het verkennend onderzoek.

De gebiedsspecifieke kenmerken van de onderzoeksopgave vragen om het onderzoek per ontwikkelgebied verschillend in te steken qua reikwijdte en detailniveau. Met de verdieping per ontwikkelgebied wordt zo goed mogelijk aangesloten bij de nog te nemen besluiten over die ontwikkelingen. De milieugevolgen van de ontwikkeling van Almere Haven zijn bijvoorbeeld veel nauwkeuriger te duiden dan van Almere Pampus. Voor Almere Haven zal het effectenonderzoek zich meer richten op de verdere invulling van het gebied, terwijl het voor Almere Pampus nog gaat over het gewenste (woningbouw)programma en andere keuzes op hoofdlijnen. Met het OER wordt beoogd om naast een afweging van de keuzes op visieniveau óók de planvorming voor deze gebiedsuitwerkingen te voeden met milieu-informatie.

Per ontwikkelgebied en alternatief worden de effecten op de leefomgeving in beeld gebracht. Het beoordelingskader is daarbij leidend, bestaande uit een analyse en beoordeling van de effecten en een toets aan het Normenkader Almere (zie paragraaf 4.2). Wel is het denkbaar dat – op basis van de beoogde ontwikkelingen, de LOF en de verkenning van opgaven - bepaalde aspecten onderbouwd achterwege worden gelaten. Slagschaduw is bijvoorbeeld alleen relevant als er in een ontwikkelgebied sprake is van een verandering in de aanwezigheid van windturbines nabij woningen. Als ergens geen windturbines aanwezig zijn en ook niet worden beoogd, is dit thema verder niet relevant.

4. Synthese op stadsniveau

Het verdiepend onderzoek naar ontwikkelgebieden levert de informatie op die nodig is om stadsbreed afwegingen te maken. In een synthese op stadsniveau wordt onderzocht hoe de verschillende opties per deelgebied, per thema of per pijler al dan niet bij elkaar aansluiten. Zo worden *stadsbrede beleidsalternatieven* ontwikkeld die op basis van de dan beschikbare informatie een reële aanpak van de opgaven voor de omgevingsvisie vertegenwoordigen. Deze beleidsalternatieven worden op het abstractieniveau van de visie beoordeeld op gevolgen voor de leefomgeving. In deze beoordeling is in het bijzonder aandacht voor het doelbereik: in hoeverre dragen de voorgestelde beleidskeuzes voor aan het bereiken van het Toekomstperspectief Almere en het oplossen van andere knelpunten.

5. Beoordeling voorkeursalternatief

De synthese op stadsniveau levert informatie die wordt ingebracht in het keuzeproces voor de omgevingsvisie. Hieruit volgt een *voorkeursalternatief*, dat in het OER wordt beoordeeld. Het OER wordt verder aangevuld met een aanzet voor monitoring en evaluatie en een set aanbevelingen voor de afronding en doorwerking van de omgevingsvisie. Het OER wordt afgesloten met een beschrijving van de wijze waarop de gemeente voorstelt om met deze aanbevelingen om te gaan. Daarmee is het OER gereed om als bijlage bij de ontwerp omgevingsvisie ter inzage te leggen.

6. Afronding van het OER bij de vast te stellen omgevingsvisie

Na de terinzagelegging van de omgevingsvisie wordt deze aangescherpt. Dat geldt ook voor het OER, zodat bij vaststelling van de omgevingsvisie ook een definitief OER wordt gevoegd dat aansluit bij de keuzes die in de omgevingsvisie worden gemaakt.

4.2 Beoordelingskader

De beoordeling in het OER vindt plaats op twee niveaus:

- Beoordeling effecten: in beeld brengen van de effecten van de alternatieven op basis van onderstaand beoordelingskader. Met een extra aanduiding van de alternatieven in de pluimgrafieken (zie paragraaf 4.1) wordt inzichtelijk of het beter of slechter wordt ten opzichte van de referentiesituatie.
- Mate van doelbereik: toetsen in hoeverre de alternatieven bijdragen aan de doelen uit het Doelenkader Almere (zie onder de tabel met het beoordelingskader). Dit wordt vormgegeven met de scoreborden.

Beoordeling effecten

In Tabel 4.1 is het beoordelingskader van het OER Omgevingsvisie Almere weergegeven. Alle alternatieven worden beoordeeld op deze omgevingseffecten ten opzichte van de referentiesituatie. Op omgevingsvisie niveau vindt veel onderzoek en analyse plaats op kwalitatieve wijze op basis van expert judgement. Waar mogelijk worden kwantitatieve analyses gedaan met behulp van beschikbare data, alsook verkeersberekeningen, geluidsberekeningen, etc.

Tabel 4.1 Beoordelingskader OER Omgevingsvisie Almere 2050

Thema	Beoordelingsaspect
Wonen en woonomgeving	Woningaanbod
	Woonmilieus
	Voorzieningenaanbod
	Openbare ruimte
	Recreatie
Economie	Werkgelegenheid
	Vestigingsklimaat (o.a. sectoren en ontwikkelruimte bedrijven)
Samenleving	Demografie
	Sociaaleconomische positie
	Opleidingsniveau
	Sociale samenhang
	Inclusiviteit
Gezondheid	Gezonde leefstijl
	Geluid
	Luchtkwaliteit
	Geur
	Omgevingsveiligheid en elektromagnetische straling
	Windhinder
	Trillingshinder
	Slagschaduw
	Bodemkwaliteit
	Mobiliteit
Verkeersafwikkeling (per modaliteit)	
Verkeersveiligheid	
Auto- en fietsparkeren	
Duurzame mobiliteit	
Natuur (flora & fauna) en groen	Beschermde natuurgebieden
	Groenblauwe structuren
	Biodiversiteit
Landschap en cultuurhistorie	Archeologie
	Cultuurhistorie
	Landschap
	Stilte en duisternis (lichthinder)
Klimaat	Ondergrond
	Bodemdaling
	Bodemkwaliteit
	Waterveiligheid
	Wateroverlast
	Waterkwaliteit + duurzame watervoorziening

Duurzame energie en circulariteit	Hitte en droogte
	CO ₂ -uitstoot
	Energievraag en -netwerk
	Duurzame energie-opwekking
	Circulariteit (grondstoffengebruik, afval)

Mate van doelbereik

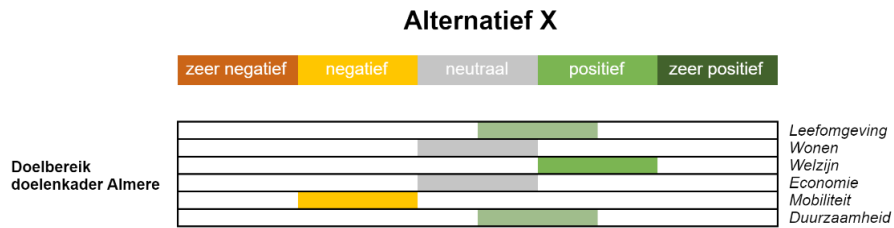
Voor Almere is een doelenkader vastgelegd, zie Tabel 4.2. Het doelenkader organiseert alle beleidsdoelen van de gemeente in hoofddoelen en onderliggende doelen, waardoor een compleet overzicht ontstaat. Hierdoor kan er samenhangend worden afgewogen welk maatschappelijk rendement gewenst is op welke plek.

Naast de toetsing op omgevingseffecten, wordt ook beschouwd in hoeverre de alternatieven positief of negatief bijdragen aan het behalen van de doelen uit het Doelenkader Almere. In het OER wordt nader uitgewerkt wanneer sprake is van een positieve of een negatieve bijdrage. Deze toetsing vindt plaats op basis van expert judgement. Elk doel heeft bij deze beoordeling eenzelfde gewicht.

Tabel 4.2 Doelenkader Almere

Domeinen	Doelen voor de stedelijke ontwikkeling
1. Leefomgeving	Hoofddoel 1 : Stedelijke omgeving voorziet in de randvoorwaarden voor een prettig en gezond leven.
	1.1 De ordening van de stad draagt bij aan het welzijn
	1.2 Kwaliteit van de leefomgeving daagt bij aan een gevoel van welzijn
	1.3 De stad is en voelt veilig
2. Wonen	Hoofddoel 2: Het aanbod van goede woningen sluit aan op de vraag
	2.1 Er zijn voldoende woningen om iedereen te huisvesten
	2.2 Het aanbod van woningen sluit aan op de eisen van bewoners en woningzoekenden
	2.3 Woningen zijn aantrekkelijk (er is een goede balans in prijs & kwaliteit)
3. Welzijn	Hoofddoel 3: Iedereen heeft gelijke kansen en kan meedoen
	3.1 Iedereen kan meedoen in de maatschappij, er is sociale samenhang en ruimte voor ontplooiing
	3.2 Iedereen leeft bewust; een gezonde levensstijl is aantrekkelijk en toegankelijk voor iedereen
	3.3 Er is speciale ondersteuning voor kwetsbare doelgroepen
4. Economie	Hoofddoel 4: Robuuste lokale economie met werkgelegenheid voor iedereen
	4.1 Almere heeft een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat
	4.2 De lokale werkgelegenheid zorgt ervoor dat buiten Almere geen noodzaak is maar een keuze
	4.3 De lokale economie is toekomstbestendig
5. Mobiliteit	Hoofddoel 5: Regionale en lokale bereikbaarheid is goed met gezond en duurzame mobiliteit
	5.1 Regionale bereikbaarheid is op orde
	5.2 Lokale bereikbaarheid is op orde
	5.1 Er zijn gezonde en duurzame vervoersvormen
6. Duurzaamheid	Hoofddoel 6: Almere is groen, klimaatadaptief en circulair en heeft een 100% duurzame energievoorziening
	6.1 De groene en waterrijke omgeving is gezond en heeft goede ecologische kwaliteit
	6.2 De stad is klimaatadaptief
	6.3 Alle energie is duurzaam opgewekt (de CO ₂ doelen voor 2030 en 2050 worden gehaald)
	6.4 Alle grondstoffen zijn circulair (100% circulaire samenleving in 2050)

De presentatie van deze kwalitatieve beoordeling op doelen (ook wel 'doelbereik' genoemd) stadsbreed en per ontwikkelgebied gebeurt middels een zogeheten scoreboard. Hierin zijn voor het betreffende alternatief de zes hoofddoelen met nevedoelen gezamenlijk gescoord.

Figuur 4.3 Voorbeeld scoreboard per alternatief voor toetsing aan de doelen uit het Doelenkader Almere

4.3 Reikwijdte van het OER

De reikwijdte van het te onderzoeken studiegebied verschilt per thema. Minimaal worden de effecten binnen het plangebied, de gemeente Almere, in beeld gebracht. Waar nodig kan het studiegebied groter zijn dan het plangebied. Dit doet zich bijvoorbeeld bij de volgende thema's voor:

- Gebiedsontwikkeling Oosterwold: het deel op het grondgebied van gemeente Zeewolde wordt meegenomen
- IJmeerlijn: de nieuwe OV-verbinding op Amsterdams grondgebied wordt meegenomen;
- Waterveiligheid: eventuele uitgangspunten en effecten in relatie tot het waterpeil van het IJsselmeer en andere relevante wateren worden meegenomen;
- Stikstofdepositie: effecten op relevante omliggende Natura 2000-gebieden buiten de gemeente Almere worden meegenomen.

Bij het opstellen van het OER kan naar voren komen dat bij andere thema's ook een groter studiegebied dan het plangebied relevant is.

4.4 Detailniveau van het OER

Het detailniveau van het OER is in algemene zin kwalitatief van aard en zal bestaan uit (beleids)onderzoeken uit de fysieke leefomgeving. Dit zal informatie leveren voor de Leefomgevingsfoto zoals beschreven in paragraaf 4.1. Deze analyses worden gedaan op stadsbreed niveau, maar kunnen ook gemeente overstijgend zijn waar nodig. Ook zal de informatie per ontwikkelgebied die benodigd is verschillend van aard zijn. Zo kan de informatie voor ontwikkelgebied Pampus van een meer abstract niveau zijn ten opzichte van concretere doelstellingen zoals in ontwikkelgebied Haven. Waar relevant en effectief wordt gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek, zoals een verkeersonderzoek en berekeningen van de toekomstige energiebehoefte.

4.5 Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen

Referentiesituatie

Het MER zal de effecten in beeld brengen ten opzichte van de huidige situatie en de referentiesituatie. De referentiesituatie is de toekomstsituatie bij ongewijzigd gemeentelijk beleid (maar zonder de Omgevingsvisie Almere 2050).

In de Omgevingsvisie Almere 2050 worden keuzes gemaakt voor de periode tot 2050 en dit is ook het jaar waarop de beoordelingen in het OER zich in principe richten. De ontwikkeling van de fysieke leefomgeving na 2030 heeft te maken met een te grote onzekerheidsmarge om het zinvol te maken zo ver vooruit te kijken in de referentiesituatie. Er is daarom gekozen voor het beschrijven van de huidige situatie, de referentiesituatie 2030 en een doorkijk naar 2050. Daarnaast wordt waar mogelijk ook een doorkijk gegeven na 2050 qua trends en effecten, bijvoorbeeld ten aanzien van klimaatadaptatie (waterveiligheid, hitte en droogte).

Autonome ontwikkelingen

Naast trends, spelen er autonome ontwikkelingen in Almere. Dit zijn relevante en redelijkerwijs te voorziene ruimtelijke ontwikkelingen, die voldoende concreet zijn en niet afhankelijk zijn van een toekomstige onzekere factor. Ze worden tot de referentiesituatie gerekend, om goed te kunnen beoordelen wat de impact van de omgevingsvisie is ten opzichte van de situatie zonder omgevingsvisie. Voor de omgevingsvisie Almere 2050 spelen op stadsniveau de volgende belangrijke autonome ontwikkelingen:

IJmeerlijn

De IJmeerverbinding, ook wel de "IJmeerlijn", is een toekomstige multimodale verbinding (brug en/of tunnel) tussen Amsterdam en Almere over het IJmeer. De plannen voor zowel de woningbouw in de bestaande stad, als de ontwikkellocatie Almere Pampus, zijn voor het rijks/regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) een belangrijke aanleiding geweest om onder de projectnaam MIRT-onderzoek Amsterdam Bay Area (ABA) meerdere bereikbaarheidsonderzoeken uit te voeren. De belangrijkste conclusie voor de ontwikkeling van het plangebied was dat het realiseren van de IJmeerverbinding randvoorwaardelijk is om de gebiedsontwikkeling van Almere Pampus mogelijk te maken en tevens zorgt voor een verbetering van de nationale en regionale bereikbaarheid. Op dat moment echter was er nog geen zicht op 75% van de financiering, zodat de MIRT-Verkenning nog niet gestart kon worden. Rijk en regio hebben bij het BO MIRT van 11 november 2022 besloten toen niet stil te gaan zitten, maar vooruitlopend op de MIRT-Verkenning reeds een aantal onderzoeken uit te laten voeren (pré Verkenning) onder de noemer Ruimtelijk Strategische Verkenning.

Knooppunt A27 knooppunt Eemnes – Zeewolde: verbreding A27

Het knooppunt bij Eemnes – Zeewolde aan de A27 zal in de toekomst grote mobiliteitsknelpunten ervaren vanwege de intensivering van de woningbouw. Dit is onderzocht in het BO MIRT van 11 november. Rijk en regio constateren dat er op dit moment onvoldoende financiële middelen aanwezig zijn voor het MIRT project A27 knooppunt Eemnes-Zeewolde om de MIRT-startbeslissing project A27 knooppunt Eemnes-Zeewolde nu te kunnen nemen. Rijk en Regio spreken af om de stand van zaken met betrekking tot het traject A27 Eemnes – Zeewolde tijdens het MIRT overleg van november 2023 opnieuw te agenderen.

Hoogspanningslijn 380 kV

Tussen de hoogspanningsstations Diemen en Ens, met een aansluiting in de buurt van het bestaande hoogspanningsstation Lelystad is een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding nodig. Waar de nieuwe verbinding tussen de hoogspanningsstations komt te staan, is nog niet bekend (zie Figuur 4.4). Dit volgt uit de ruimtelijke verkenning. De aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding kan gevolgen hebben voor de omgeving en het milieu. TenneT doet daarom onderzoek naar de gevolgen van de aanleg met een zogenaamde Integrale Effectenanalyse (IEA).

Figuur 4.4 Globaal aangegeven zoekgebied voor de nieuwe verbinding (bron: Concept NRD 380 kV-hoogspanningsverbinding Diemen – Ens)

Alle concrete woningbouwontwikkelingen zijn hier niet benoemd. Voor het OER wordt dit wel degelijk uitgewerkt.

5. Voorzet te onderzoeken alternatieven

Zoals reeds beschreven in paragraaf 5.1 wordt een integrale verkenning uitgevoerd van de (stadsbrede) opgaven. Daarin worden de opgaven uiteengezet, met aandacht voor de omvang, bestaande doelstellingen en de verwachte locatie en tijdsperiode waarin ze zich zullen manifesteren. De focus in het OER ligt op het niveau van de ontwikkelgebieden Centrum, Oosterwold, Pampus en Haven en 'stad die er al is' (zie Figuur 5.1). Hier spelen locatiespecifieke opgaven die effecten hebben op de leefomgeving, waarvoor nog meerdere keuzes voor de Omgevingsvisie moeten worden gemaakt.

Figuur 5.1 Overzichtkaart Ontwikkelgebieden

In dit hoofdstuk is een voorzet van de gebiedsspecifieke opgaven en te onderzoeken alternatieven voor de ontwikkelgebieden en de bestaande stad weergegeven. De alternatieven per ontwikkelgebied richten zich in eerste instantie op de reële bandbreedte voor het programma aan wonen, werken en voorzieningen, waarbij een beoogde fasering in tijd is voorzien. Daarnaast komen per ontwikkelgebied in deze NRD de beoogde infrastructurele ontwikkelingen en andere relevante ruimtelijke opgaven aan de orde. Tot slot worden per ontwikkelgebied ook de relevante autonome ontwikkelingen benoemd.

Op basis van de integrale verkenning van de stadsbrede opgaven worden deze opgaven en alternatieven in het OER verder uitgewerkt en vervolgens beoordeeld op effecten en mate van doelbereik.

5.1 De 'stad die er al is'

Plangebied

Het plangebied voor de 'stad die er al is' betreft alle stedelijke gebieden buiten de ontwikkelgebieden Almere Centrum, Almere Oosterwold, Almere Pampus en Almere Haven.

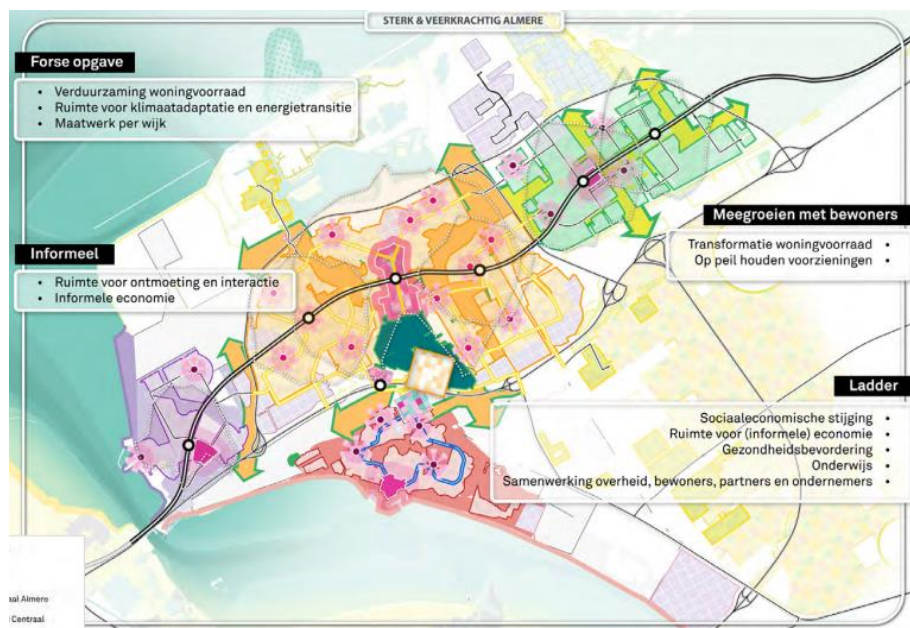
Figuur 5.2 Plangebied de 'stad die er al is'

Opgave

Voor een snelgroeiende stad zoals Almere zijn er verschillende opgaven die spelen. Van het inspelen op nieuwe woonwensen van huidige inwoners tot het scheppen van een beter ondernemersklimaat. Van het werken aan een meer veerkrachtige samenleving tot een uitstekende bereikbaarheid en het groen onder handbereik. Deze opgaven komen gedeeltelijk door het korte tijdsbestek waarin de stad is opgebouwd. In minder dan vijftig jaar ontwikkelde Almere zich tot een stad met 220.000 inwoners. Hierdoor komen verschillende wijken met bepaalde problematiek in aanmerking:

- steeds meer grootstedelijke opgaven
- een diverser wordende bevolking
- een kwetsbare jeugd
- zorgen over bestaansonzekerheid
- veel eenzame Almeerders
- niet altijd adequate voorzieningen

Met name in (de centra van) de oudere wijken, gebouwd in de jaren '70 tot en met '90 van de 20^e eeuw, is sprake van concentraties van sociaal-maatschappelijke opgaven. Vooral deze wijken hebben een nieuwe impuls nodig: niet alleen in de openbare ruimte, maar ook de woningen zelf. In het Toekomstperspectief Almere zijn de belangrijkste opgaven voor de bestaande stad vastgelegd, zie Figuur 5.3. Overige relevante opgaven, omvatten o.a. het verduurzamen van de woningvoorraad, ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie, ruimte voor ontmoeting en interactie, etc. In het OER wordt dit nader uitgewerkt.

Figuur 5.3 Opgaven bestaande stad: de stad groeit mee met de behoefte van de inwoners (bron: Toekomstperspectief Almere)

Voorzet te onderzoeken alternatieven

Binnen de bestaande stad is een forse woningbouwopgave voorzien, grotendeels door middel van verdichting. Om de balans tussen wonen en werken te houden, zijn ook extra arbeidsplaatsen nodig, passend bij de diverser wordende bevolking. Voor de 'stad die er al is' wordt uitgegaan van de volgende bandbreedten in het programma (zie Tabel 5.1), met de nog nader te bepalen relevante opgaven die uit de verkenning in het OER naar voren komen.

De minimale groei van 11.100 woningen is gebaseerd op bestaande plannen en de maximale toevoeging van 16.000 woningen op basis van verdichtingsopgaven. De minimale groei van 10.000 arbeidsplaatsen is gerekend op basis van de huidige ratio woon-werk en de maximale toevoeging van 20.000 arbeidsplaatsen op basis van het MIRT ABA.

Tabel 5.1 Programma-alternatieven 'stad die er al is'

Programma	Huidige situatie	Minimale toevoeging	Maximale toevoeging	Bandbreedte programma
Woningen	73.600	11.100	16.000	11.100 – 16.100
Arbeidsplaatsen	74.100	10.000	20.000	10.000 – 20.000

5.2 Almere Centrum

Plangebied

De gebiedsafbakening van Almere Centrum is de binnenstad met de schil daaromheen. Dit betekent dat het stationskwartier, inclusief het hele gebied rondom Weerwater wordt beschouwd als het ontwikkelgebied voor Almere Centrum.

Figuur 5.4 Plangebied Almere Centrum

Opgave

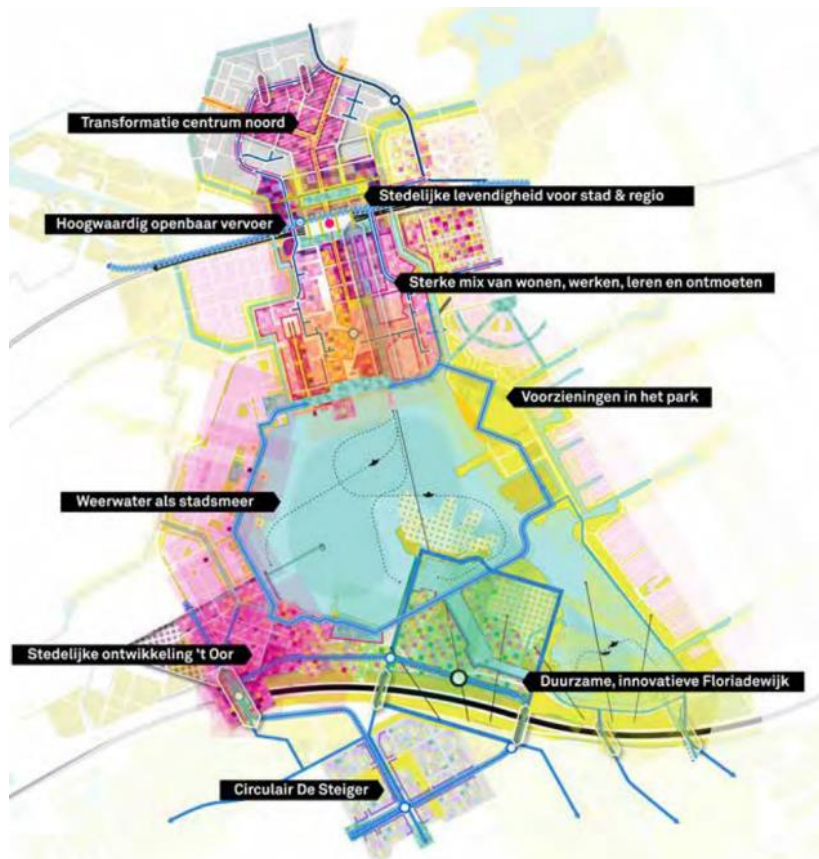
Almere Centrum zal in 2050 een duurzaam en kwalitatief hoogwaardig centrumgebied zijn dat uitstekend verbonden is met de regio dankzij het spoor, de IJmeerverbinding en de ligging nabij de A6. In Almere Centrum is het hoofddoel om te verdichten waarbij wonen, werken en recreatie samen gaan in combinatie met natuur, openbaar groen en klimaatadaptatie (zie Figuur 5.5).

De gemeente wenst binnen het centrum een modal shift² naar (nog) meer verplaatsingen per fiets of te voet of het OV. Het langzaamverkeersnetwerk wordt centraal gemaakt in het centrum: de gemeente versterkt het fietsnetwerk aan de zuidkant van Weerwater, richting de binnenstad en station Almere Centrum. De ontwikkeling van busstation 't Oor nabij/op de A6 tot een volwaardig OV-hub moet de bereikbaarheid van Almere Centrum vergroten, evenals de IJmeerverbinding. Doorgaand autoverkeer wordt om de stad heen geleid in plaats van erdoorheen. Verder wordt binnen stadsdelen van Almere Centrum verlaging van de parkeernorm beoogd en is het wenselijk om dat deels op afstand in hubs wordt geparkeerd om zodoende het autogebruik te ontmoedigen.

Relevante autonome ontwikkelingen

Momenteel loopt een tracé-onderzoek naar de realisatie van een 380 kV hoogspanningslijn door Almere Centrum. Voor de verdere ontwikkeling van Almere Centrum dient hier rekening mee gehouden te worden.

² Modal shift is de term voor verandering van vervoerwijze, in dit geval van vervoer per auto over de weg naar vervoer per fiets en OV.

Figuur 5.5 Opgaven Almere Centrum: hoogwaardige centrum voor stad en regio (bron: Toekomstperspectief Almere)

Voorzet te onderzoeken alternatieven

Op dit moment zijn er ruim 3.000 woningen in Almere Centrum. De woningbouwopgave met een totale bandbreedte van 7.200 - 20.000 woningen wordt in Almere Centrum gefaseerd hoofdzakelijk uitgevoerd door middel van verdichting rondom Weerwater en aan de Zuidoever. De minimale groei van 7.200 woningen is gebaseerd op bestaande plannen en de maximale toevoeging van 20.000 woningen op basis van verdichtingsopgaven.

Op dit moment zijn er in Almere Centrum ongeveer 15.000 arbeidsplaatsen. Naar aanleiding van de verwachte groei zal de bandbreedte voor arbeidsplaatsen tussen de 13.000 en 18.000 liggen. De arbeidsplaatsen zijn sterk afhankelijk van andere ontwikkelingen, zoals infrastructuur, wonen, mobiliteit en voorzieningen. De minimale en maximale aantallen zijn afkomstig uit het MIRT Amsterdam Bay Area (2022).

De bijbehorende voorzieningen worden in het OER mede aan de hand van het normenkader maatschappelijke voorzieningen Almere vastgelegd. De wens is om binnen Almere Centrum voorzieningen te ontwikkelen passend bij een zeer stedelijk gebied van 400.000 inwoners in heel Almere in 2050. Denk hierbij aan een museum, universiteit, poppodium, ziekenhuis, etc.

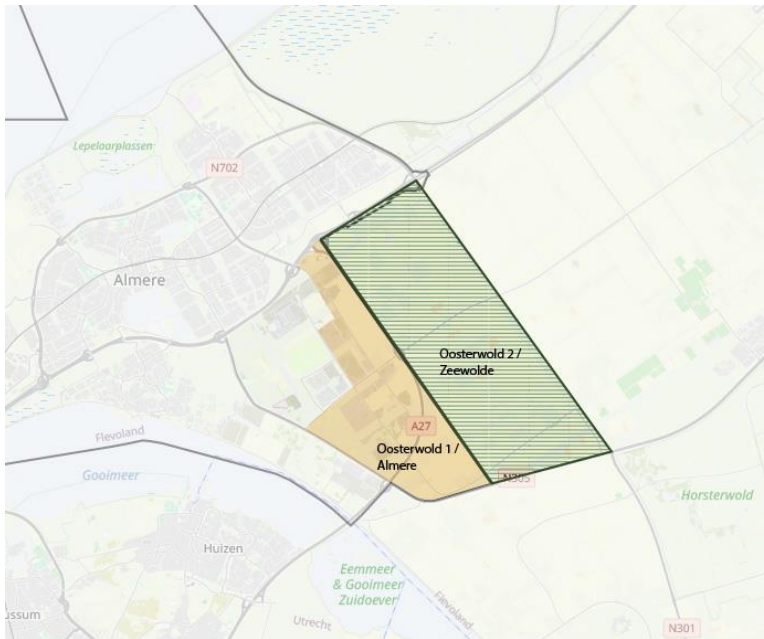
Tabel 5.2 Programma-alternatieven Almere Centrum

Programma	Huidige situatie	Minimale toevoeging	Maximale toevoeging	Bandbreedte programma
Woningen	3.000	7.200	20.000	7.200 – 20.000
Arbeidsplaatsen	15.000	13.000	18.000	13.000 – 18.000

5.3 Almere Oosterwold

Plangebied

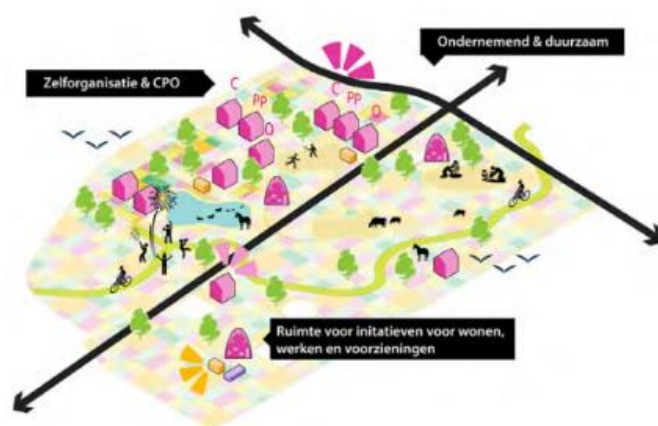
Almere Oosterwold is een gebied van ruim 4.300 hectare groot en ligt deels in het landelijk gebied van de gemeente Almere, aan de oostkant (deel 1 en 2a), en deels in het landelijk gebied van de gemeente Zeewolde (deel 2b en 2c). Oosterwold is opgeknipt in twee delen: deel 1 ligt ten westen van de A27 en deel 2 ligt ten oosten van de A27. Het project Oosterwold is uniek en kenmerkt zich door de organische manier van ontwikkelen waarbij de bewoners de vrijheid en verantwoordelijkheid krijgen om een eigen kavel in te richten. Wel dienen bewoners minimaal de helft van hun kavel te bestemmen voor voedselproductie / stadslandbouw. Momenteel zijn ruim 1.400 woningen binnen Oosterwold reeds gerealiseerd.

Figuur 5.6 Plangebied Almere Oosterwold

Opgave

In Oosterwold ligt een grote ambitie. Het is in 2050 een groen en gevarieerd gebied voor wonen, werken en voorzieningen dat zich - op basis van het water, groen en de stadslandbouw - per kavel heeft ontwikkeld. Oosterwold wordt door inwoners organisch ontwikkeld waarbij bewoners en ondernemers in hoge mate zelf bepalen hoe hun omgeving eruit komt te zien.

Figuur 5.7 Opgaven Almere Oosterwold: landgoed van initiatieven (bron: Toekomstperspectief Almere)

Voor de ontwikkeling van Oosterwold zijn er verschillende (infrastructurele) ontwikkelingen binnen het gebied en ter ontsluiting van het gebied nodig. Voor het uitbreiden van rijks- en provinciale wegen, zoals de verbreding van de A27 en de N305 is ruimte gereserveerd. Voor HOV naar het Gooi, Utrecht en Amersfoort in de vorm van de Stichtse Lijn is 30 hectare gereserveerd. Op enig moment dient de capaciteit van de bestaande polderwegen aangepast te worden aan de groei van Oosterwold.

Het programma bevat circa 1.800 hectare stadslandbouw en 450 hectare voor nieuwe groenstructuren. Ook wordt 290 hectare bestaande hoofdgroenstructuur doorontwikkeld. In 2022 is een einde gemaakt aan de mogelijkheid om zelfvoorzienend te zijn in de afvalwaterbehandeling; er wordt alsnog een gemeentelijk rioolstelsel aangelegd in Oosterwold.

Structuurvisie en planMER Oosterwold (2013)

De uitgangspunten voor de opgaven zijn vastgelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013), en het Crisis- en herstelwet bestemmingsplan Oosterwold, inclusief 1e herziening (2022).

Parallel aan de structuurvisie is reeds in 2013 een planMER opgesteld. Hierin zijn de effecten van het programma met maximaal 15.000 woningen en 20.000-30.000 arbeidsplaatsen onderzocht. Twee alternatieven zijn afgewogen: één alternatief met de 15.000 woningen verspreid over het plangebied en één alternatief met 1.800 woningen in het zoekgebied voor een dorpskern en 13.200 verspreid over het plangebied. Uit het MER kwam naar voren dat de ontwikkelingen in Oosterwold tot enkele positieve effecten leidt: naast de extra woningen en arbeidsplaatsen, o.a. nieuwe groenstructuren. Ook levert het enkele (beperkt) negatieve effecten op: verandering van het grootschalige polderlandschap naar een kleinschaligere stadslandschap, de landbouwgrond kan versnipperd raken, een aantal bestaande boerderijen krijgt in gebied te maken met een aanzienlijk hogere geluidbelasting en het gebied ligt in een boringsvrije zone van een milieubeschermsgebied voor water, de ontwikkeling kan daardoor negatieve effecten hebben op de waterkwaliteit. De alternatieven lieten niet of nauwelijks verschilleffecten zien.

Relevante autonome ontwikkelingen

Momenteel loopt een tracé-onderzoek naar de realisatie van een 380 kV hoogspanningslijn door Almere Oosterwold. Voor de verdere ontwikkeling van Almere Oosterwold dient hier rekening mee gehouden te worden. Vitens zoekt een locatie voor een nieuw waterwingebied in zuidelijk Flevoland, waarbij mogelijk een locatie in de bocht van de A27, binnen het plangebied van Oosterwold, in beeld is.

Voorzet te onderzoeken alternatieven

Het programma van Oosterwold is nu reeds in ontwikkeling. Het is wenselijk de effecten van dit ontwikkelgebied in het OER te herijken. Voor Oosterwold worden in het OER de volgende bandbreedte aan programma onderzocht (zie Tabel 5.3). De minimale groei van 13.600 woningen is gebaseerd op de huidige structuurvisie en de maximale toevoeging van 18.600 woningen is mede op basis van de onderzoeksvraag van het Rijk om 5.000 extra woningen hier te ontwikkelen. De minimale en maximale aantallen zijn conform de bandbreedtes van de structuurvisie.

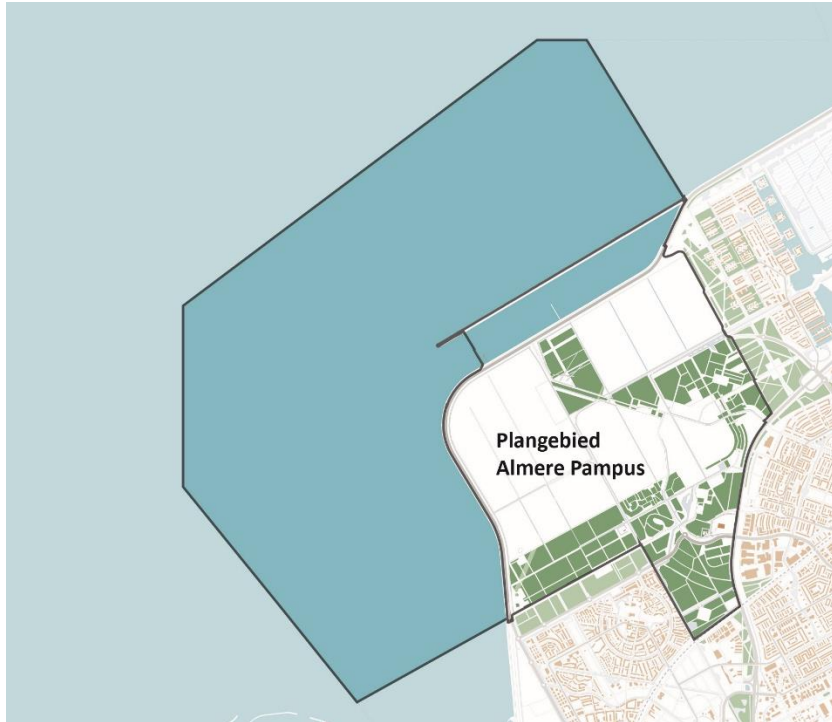
Tabel 5.3 Programma-alternatieven Almere Oosterwold

Programma	Huidig	Minimale toevoeging	Maximale toevoeging	Bandbreedte programma
Woningen	1.400	13.600	18.600	13.600 – 18.600
Arbidsplaatsen	900	9.000	30.000	9.000 – 30.000

5.4 Almere Pampus

Plangebied

Almere Pampus is gelegen aan de noordwestkant van de gemeente, aan kust van de MRA.

Figuur 5.8 Ontwikkelgebied Almere Pampus

Opgave

Amsterdam en Almere groeien beiden naar het IJmeer toe door de ontwikkeling van, respectievelijk, Amsterdam IJburg 2 en Almere Pampus. De kust biedt ruimte en aanleiding voor de ontwikkeling van een hoogstedelijk woonwerkgebied, mogelijk deels buitendijks (zie Figuur 5.9). De lat wordt hoog gelegd op het vlak van duurzame gebiedsontwikkeling die klimaatadaptief, energieleverend en waar mogelijk zelfvoorzienend is. De gemeente is zich ervan bewust dat met de techniek van vandaag energieleverend met deze dichtheid niet mogelijk is. De gemeente ambieert daarom om een energieneutrale wij te realiseren. Natuurinclusief bouwen is een leidend principe.

Figuur 5.9 Perspectief Almere Pampus: Stedelijk wonen en werken aan een metropolitane baai (bron: Toekomstperspectief Almere)

Gezien het feit dat Almere Pampus een volledig nieuwe stadsdeel wordt, zijn er grote infrastructurele aanpassingen nodig. Voor de groei van Almere na 2030 is de IJmeerverbinding een randvoorwaarde. In een

gevoeligheidsanalyse wordt onderzocht wat de effecten zijn als de IJmeerverbinding 10-15 jaar later wordt gerealiseerd.

Voortzet te onderzoeken alternatieven

Het programma voor Pampus bestaat uit 15.000 – 35.000 woningen en 15.000-16.000 arbeidsplaatsen. De minimale en maximale toevoeging aan woningen zijn gebaseerd op een motie van de raad en het Toekomstperspectief Almere. De aantallen voor de arbeidsplaatsen zijn gebaseerd op het Programma Ruimtelijke Verkenning Pampus en de ratio woon-werkverhouding.

Tabel 5.4 Programma-alternatieven Almere Pampus

Programma	Huidige situatie	Minimale toevoeging	Maximale toevoeging	Bandbreedte programma
Woningen	0	15.000	35.000	15.000 – 35.000
Arbeitsplaatsen	0	16.000	35.000	16.000 – 35.000

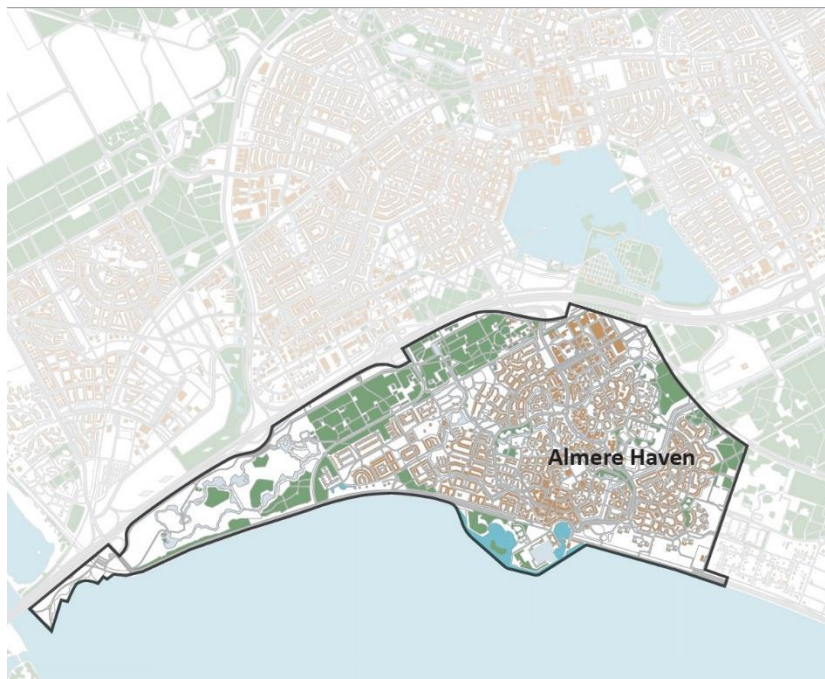
In dit ontwikkelgebied worden de mogelijkheden, knel- en aandachtspunten voor buitendijks bouwen verkend middels ontwerpend onderzoek. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in het OER. Eveneens wordt gekeken naar verschillende mogelijkheden voor water- en natuurontwikkeling, in combinatie met klimaat en energiedoelen.

Almere Pampus heeft als ambitie zelfvoorzienend te zijn. Het OER bevat een verkenning van mogelijkheden voor duurzame energie-opwekking en opslag, waarbij specifiek de toepassing van aquathermie wordt onderzocht.

5.5 Almere Haven

Plangebied

Almere Haven is het oudste stadsdeel van Almere en gelegen aan de zuidoostkant van Almere.

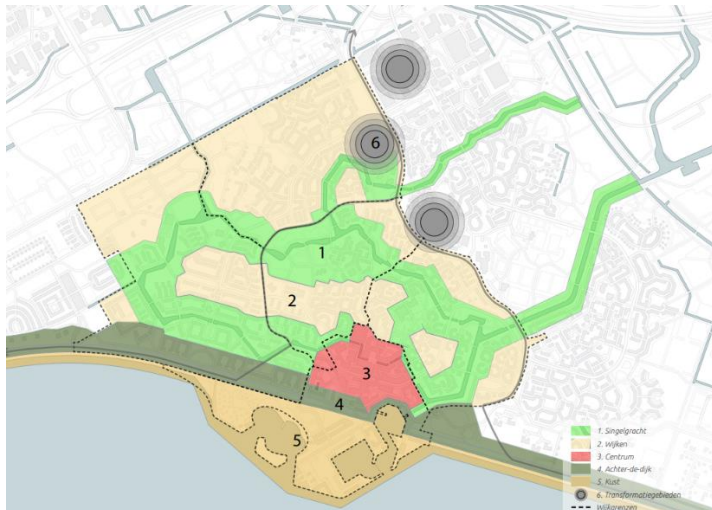
Figuur 5.10: Plangebied Haven

Opgave

In Havenhart 2.0: is de visie op Almere Haven vastgelegd. Haven is toe aan vernieuwing, deels door het ouder worden van de openbare ruimte en het vastgoed, deels doordat de samenleving veranderd is en dat om aanpassingen vraagt. Er spelen verschillende opgaven die om een integrale stap vragen. Met de visie Havenhart

2.0 is de richting daarvoor uitgezet. Op dit moment wordt gewerkt aan de ruimtelijke vertaling van alle ambities in een (omgevings)programma (als nieuw instrument onder de Omgevingswet).

In Almere Haven zijn richting 2040 2.500 extra woningen voorzien, voornamelijk in het midden- en hoge segment, om de financiële draagkracht te kunnen borgen. In de nieuwbouw komt maximaal 30% gereguleerde huur. Binnen Almere Haven zijn zes zones aangewezen waar woningen kunnen worden gebouwd (zie Figuur 5.11). Door de toevoeging van extra woningen voor diverse doelgroepen ontstaat er draagkracht voor het behoud van voorzieningen.

Figuur 5.11: Woonzones Havenvisie 2.0 (Themadocument Wonen en vastgoed)

Tevens zijn nog drie binnenstedelijke bedrijventerreinen aangewezen als transformatiegebieden waar ook woningbouw kan plaatsvinden (zie grijze aanduidingen in Figuur 5.12). Het programma rondom werken heeft ook als doelstelling om het centrum van Haven te versterken: investeren in een compacter winkelgebied met extra waarde door publieke functies (zie oranje aanduiding in Figuur 5.12). Het centrum van Haven heeft namelijk niet alleen een commerciële functie, het levert een belangrijke bijdrage aan de waardering van Haven als woongebied. Vanuit de visie voor Almere Haven wordt ingezet op kleinschaliger, laagdrempelige voorzieningen zoals 'buurthubs' en voldoende zorg in de vorm van (woon)voorzieningen.

Figuur 5.12 Woon- en werkgebieden Almere Haven (Themadocument Ruimtelijk domein)

De vindbaarheid en bereikbaarheid van het centrum moet worden verbeterd. Onregelmatig bezoekende automobilisten en fietsers kunnen hun weg moeilijk vinden. Parkeerplekken zijn lastig vindbaar en vragen om een optimalere invulling en gebruik. Gezien de ligging van Haven wordt de reisafstand vanuit andere wijken als (te)groot ervaren. De ov-verbinding met andere stadsdelen en andere steden duurt te lang. De autoverbinding vanuit Overgooi – en daarmee ook van Almere Hout, Nobelhorst en Oosterwold naar het centrum is heel matig. Maatregelen ter verbetering van bovengenoemde zaken worden uitgewerkt in het Omgevingsprogramma.

Daarnaast ligt de nadruk op versterken van de zelfredzaamheid. Dat kan door de netwerken te vergroten en versterken tussen Havenaren. Maar ook door in te zetten op armoedebestrijding en leer-werkmogelijkheden. De lokale gemeenschap ontwikkelt en de samenleving (en economie) is in ontwikkeling en die moeten met elkaar matchen om een prettige en toekomstbestendige woon/werk en leefomgeving te hebben.

Groen en water als sieraad van Haven waarbij bestaande structuren worden versterkt (Singelgracht) en nieuwe structuren aangelegd (Dijkpark als verbinding tussen Havenkom, Centrum en Kustzone). Belevingswaarde en natuur/ecologische waarden krijgen een impuls.

Relevante lokale autonome ontwikkelingen

Bij De Meergronden wordt de middelbare school gesloopt en opnieuw gebouwd. Daarnaast komen er 200 woningen bij in hetzelfde gebied. Voor Het Kustzone Haven project loopt momenteel een bestemmingsplanprocedure. En de transformaties van bedrijfsgebouwen op de terreinen Ambachtsmark en De Paal zijn van belang als autonome ontwikkeling.

Voorzet te onderzoeken alternatieven

Voor Almere Haven wordt uitgegaan van een programma met 2.500 - 3.000 woningen en 2.000 – 3.000 arbeidsplaatsen (zie Tabel 5.5). De minimale groei van 2.500 woningen is gebaseerd op de Havenvisie en de 500 extra woningen bij extra inzet op verdichting. Het aantal extra arbeidsplaatsen van 2.000 is gebaseerd op de ratio wonen-werken en de 1.000 extra arbeidsplaatsen bij extra inzet op verdichting.

Tabel 5.5 Programma-alternatieven Almere Haven

Programma	Huidige situatie	Minimale toevoeging	Maximale toevoeging	Bandbreedte programma
Woningen	10.000	2.500	3.000	2.500 – 3.000
Arbeidsplaatsen	7.000	2.000	3.000	2.000 – 3.000

Eind 2023 worden drie ontwikkelrichtingen voor Almere Haven vastgesteld, waarbij de drie strategieën variëren in programmatische en stedenbouwkundige invullingen. In het OER onderzoeken we de effecten van deze drie inrichtings-/programma-alternatieven. Op basis van de effecten en de opbrengst uit participatie maakt de raad een keuze over de voorkeurs ontwikkelrichting. Deze wordt vervolgens uitgewerkt tot het Omgevingsprogramma Haven.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK Almere
Postbus 10044
1301 AA Almere

Copyright © 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl